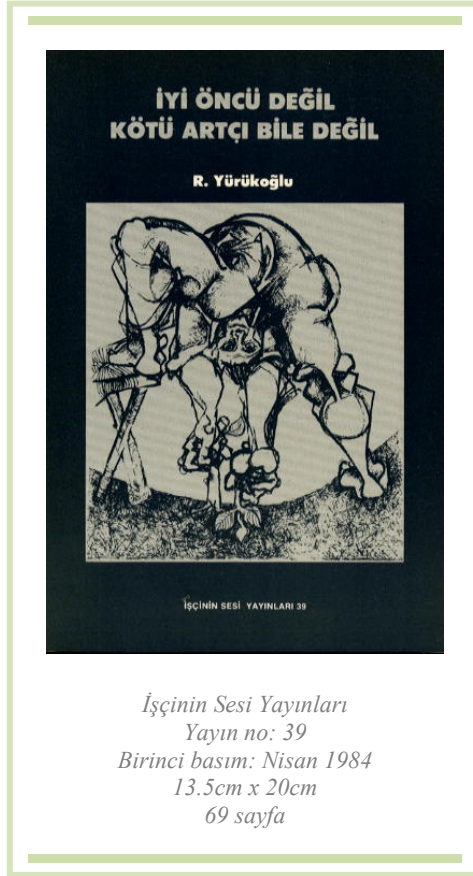

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKÊREN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

İYİ ÖNCÜ DEĞİL KÖTÜ ARTÇI BİLE DEĞİL

R. Yürükoğlu

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
Giriş.....	5
I. Oportünist Programın Birinci Dönemi: Nisan–Kasım 1983	7
1. Türkiye'nin Önündeki Devrim, “Stratejik Aşama” Nedir?	7
2. Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması Nedir?.....	8
3. Barış ve Ulusal Demokrasi Aşamasına Nasıl Varılacak?	10
4. İşçi Sınıfı Hegemonya İstemezmiş—Ulusal Demokratik Cephe (UDC)	12
5. Barış ve Ulusal Demokrasi Aşamasının Sınıf Karakteri Ne Olacak?.....	13
6. Neden “Stratejik Aşama”dan Farklı Bir Aşama Gereklidir?	15
7. Barış ve Ulusal Demokrasi Programı Neler Öneriyor?	26
8. Belgiler Sorunu	28
9. Sonuç.....	30
Günümüz oportünistleri de 3 programlı oluyormuş.....	31
II. Oportünist Programın İkinci Dönemi: Kasım 1983 Sonrası	33
1. “Devrimin İlk Aşamasının Başlangıç Adımı Olarak Ulusal Demokrasi”	35
2. Tartışmaların Altındaki Kızıl Şerit	37

ÖNSÖZ

Önce şunu belirteyim ki, elinizdeki kitap “resmi” TKP’nin yeni programının kapsamlı değerlendirilmesi değildir. Daha çok, resmlerin son dönemde getirmekte oldukları ilginç görüşlerin yatay ve hızlı bir *sergilemesidir*.

Yazıların hazırlanmakta olduğu dönemde Menşevik yeni program henüz ortada yoktu. Bu nedenle, eleştiri asıl olarak BUDEP (Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı) temelinde hazırlandı.

İşçinin Sesi’nde yazılar olarak yayınlanan sergilemenin amacı, resmlerin “yeni” görüşleri arasında ideolojik ve siyasal savaşında kadrolarımızın yoğunlaşmaları gereken noktaları parti çapında birörnekliğe kavuşturmaktır. Hemen o sıralarda ortaya çıkan yeni programın BUDEP’le çelişen hiçbir fikir taşıyor oluşu, sergilemeyi yeni programla bağlayabilme olanağı verdi.

İyi Öncü Değil, Kötü Artçı Bile Değil’i, yeni Menşevik programın eleştirisi olarak ele almak, resmlere istenmeden yapılan büyük bir iyilik olur. Yeni Menşevik program kapsamlı bir teorik hesaplaşmayı hak eden ve olanaklı kılan bir belgedir.

Örneğin, Lenin’in *devrim sonrası* Rusya için yaptığı bir ekonomik–toplumsal *sektörler* tablosu vardır. Lenin bu tabloyu, kapitalist ekonominin yüksek tepelerinin (tüm kapitalist ekonomiyi anlamlı bir tek mekanizma yapan büyük kapitalist kurumların) proletarya eline geçtiği bir dönemde yapmıştır. Kapitalist ekonominin yüksek tepelerinin ve devletin proletarya egemenliğine girmesiyle ekonomiyi anlamlı tek bir mekanizma yapan unsur *ortadan kalkmış* ve o güne dek Rusya’daki kapitalizmin parçaları olan birbirinden farklı üretim süreçleri bu anlamda birbirlerinden belli bir kopuşma, sektörleşme içine girmiştir.

Lenin’in, *devrim sonrası* Rusya ekonomisinde yapılması gerekenleri anlatabilmek için kullandığı ve *devrim öncesinde* nedense(!) kullanmadığı bu kısa tanımlamayı, tablolamayı Sovyet yazarı R. Ulyanovski anlaşılabilir bir mekanik taşımayla kapitalizm altında yaşayan ülkelerin ekonomisini tahlilde kullanmış ve o çok bilinen, çok su götürür “sektörel analiz”i yaratmıştır.

R. Ulyanovski’nin görevi Hindistan’dan Türkiye’nin gelişmesiyle ilgilenmeye geçince yeni resmi programda “sektörel analiz” yer alması, Türkiye’nin çok sayıda ekonomik sektörlere bölünmüş olduğunun söylenmesi şaşırtıcı değildir. Resmlerimizin, Türkiye üzerine nasıl görüş ürettikleri açık bir sırdır.

Ne var ki, finans–kapitalin ekonomiye egemen olduğu, devlet–tekelci kapitalizmine büyüdüğü, tüm ekonominin bu öncünün ördüğü ilişkiler içinde, *anlamlı tek bir mekanizma* olduğu Türkiye ekonomisinde birbirinden ayrı sektörlerin varlığını iddia etmek teorik ve pratik bir saçmalaktır. Devrimimizin içeriğini ve hedeflerini gözlerden gizlemek içindir.

Yeni Menşevik programın ve adından gelerek onu “açan” yazıların, emperyalizmi ve Türkiye ile ilişkilerini anlayışı da aynı şekilde bilim dışı, aynı şekilde hedef şaşırtıcıdır: “*Artık bir iç faktör olan emperyalizm ve onun getirdiği faşizm*” anlayışı. Bu anlayış, iç dinamik ve dış etken ilişkisi, dünya çapında emperyalist sistemin işleyiş mekanizması, “artık”la anlatılmak istenen 1980’ler Türkiyesi, emperyalizm–Türkiye burjuvazisi ilişkileri gibi bir dizi felsefi, ekonomik, toplumsal, siyasal konuda son derece şaşırtıcı bir bilgisizliği açığa vurmaktadır. Bilgisizlik di-

yorum çünkü, bilinçli oportünist çarpıtmalar bile daha derin ve yakalanması zor bir düzeyde getirilebilirdi.

Hepsi de önümüzdeki devrimci adımı sulandırmaya ve burjuva demokrasisi sınırlarına hapsetmeye yarayan böyle konuları ele almayan bir program eleştirisi Menşeviklere can simidi atmak olmaz mı?

Öyle ise bu yazıları bir kitap olarak neden yayınıyoruz? Söz konusu olan, söylediklerimizin yeni program karşısında geçersizliği ya da yanlışlığı değil, *eksikliğidir*. Ne var ki, pratik görevlerin son derece arttığı, tüm partililerin, hepimizin yoğun pratik çalışmaya daldığı bir ortamda, istediğimiz gibi bir program eleştirisi pek olanaklı görünmüyor. Bu dönemde belki bazı teorik görevler tam anlamıyla yerine getirilemeyecek. Ama ne gam! Tüm parti örgütü olarak, Türkiye’de ve Avrupa’da somut, gerçek adımlar atıyoruz. Faşizmin çözülme sürecine girişle belirlenen yeni ortamı kavırıyor ve sevinçli bir hırs dalga dalga yükseliyor.

Yeni ortamın yeni görevlerini ağırlığıyla yerine getirelim, döner teorik görevleri kaldıkları yerden götürürüz, meraklanmasınlar.

R. Yürükoğlu
Nisan 1984

GİRİŞ

TKP “resim” kanadı 51 yıl sonra “5. Kongre”sini yaptı. Bu kongre ne Marksizm, ne tüzük, ne moral açılarından meşru olmadı. Ancak, seçimli delegeler yerine çağrılı üyelerle kongre adı altında bir konferans da toplanmış olsa bir şey toplandı ve yeni bir durum doğdu. Artık bu “kongre”yi meşru sayıp saymamak, asıl olarak o disiplin altında çalışmakta olan örgütlerin, yoldaşların sorunudur.

Yalnız, TKP resmi kanadında yer alıp da Menşevik teori ve pratikle uyuşmayan çok sayıda yoldaşa bir uyarımız var. Çeşitli *öznel* düşüncelerle gerekçeler yaratarak ve hatta bu gerekçelere inanarak parti içindeki *nesnel* ortamın teori ve pratik olarak soysuzlaşmasına karşı savaşmamak, sonunda ne partiye, ne böyle davranan yoldaşlara bir şey kazandırmayacaktır. Bu yoldaşlar pek çok olumsuzluğun yanı sıra, bir de kendi kişiliklerine inanç ve saygılarını yitireceklerdir. Özellikle 1979 sonrası yaşanan süreç, söylediğimizin doğruluğunun kanıtıdır.

Bundan böyle aynı partinin iki kanadı olma durumu bitmiştir. Artık iki ayrı parti ve Türkiye devrimine hangi partinin ne denli katkısı olacak sorusu vardır. Hesaplaşma, Türkiye çapındaki sınıf kavgasında çözülecektir.

Onların ve bizim parti programlarımızın hazırlanış yöntemi bile çok şey anlatmaktadır. Onlar, “yeni” parti programını genelinde “100. yıl tezleri” adı altında dolaştırdılar, ancak en çok güvendikleri kişilere parti programı olduğunu duyurdular. Dolayısıyla, programı kendi üyelerinden kaçırdılar. Bir parti üyesinin, önüne gelen metnin *parti programı* olduğunu bilmesinin, onun metne tüm yanaşımını temelden etkileyeceği, çok daha dikkatli ve eleştirisel yanaşmasını getireceği açıktır. Marksizm’in devrimci ruhunu savunan komünistler ise program taslağını kamuoyu önünde tartışıyorlar. İşte, parti içi demokrasi anlayışları arasındaki derin fark. Yıllar içinde bu farkın örgüt yaşamında sonuçları iyice belirginleşecektir.

Türkiye toplumunun insafsızca sorunlu ve o denli patlamalı yapısında oportünizm iyi öncü değil, kötü artçı bile olamaz. TKP oportünistlerinin yıllar içindeki tutumlarını bir hatırlayın:

Yıllar yılı Türkiye’de tekellerin, finans kapitalin varlığını reddettiler, ülkeyi “yarı–sömürge, yarı–feodal” olarak göstermek için uğraştılar. Sonra zorunlu olarak tekelleri, finans kapitali kabul ettiler ama hâlâ direniyorlar. Şimdilerde, tekeller vardır ama tekelci kapitalizm yoktur (!) diyorlar. Tekellerin ekonomiye egemen olduğunu söyledikleri bir ülkede.

Yıllar yılı Türkiye’de devlet–tekelci kapitalizminin varlığını reddettiler ve bunu savunanları “öznelci” olmakla suçladılar. Şimdilerde, yaşamın önünde kaçacak yer kalmayınca, devlet–tekelci kapitalizmin “süreçlerinden” söz ediyorlar.

Türkiye’de yılda 2000’in üzerinde siyasal cinayet olduğu, toplumun hızla iç savaşa ilerlediği koşullarda devrimci durumun varlığını reddettiler.

Her şey gün gibi ortada iken Kenan Evren’e “yurtsever komutan” dediler ve faşizmin ordu eliyle gelmesinin o koşullarda en büyük olasılık olduğunu reddettiler. Faşizmi MHP ile sınırladılar.

Devrimci durum yoksa ülkeye faşizm neden geldi sorusunu yanıtlamadıkları bir yana, 12 Eylül rejiminin faşist niteliğini artık bunda ısrarın rezalet olduğu noktasına dek reddettiler.

1974'ten bu yana, Türkiye finans kapitalinin Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirme yolunda yürüdüğü yıllar yılı reddettiler. Ancak şimdi akılları başlarına geldi, o da oldukça utangaç biçimde.

Oportünistlerin iyi bir artçı bile olmadıklarının, olamayacaklarının kanıtlarını saymakla bitmez. Bu kanıtların her biri aynı zamanda emekçi halkımıza sıkılmış bir kurşundur. Bunlar unutulmayacak.

1983 yılı, TKP oportünistlerinin bilimsel namustan, açık tutumdan, ilkesellikten ne denli uzak, ne denli belkemicsiz ve hilekâr olduklarının güzel örnekleriyle geçti. Bu örnekler arasında en önemlisi, o yapıyı en açıklayıcısı *parti programı* konusundaki tutumlarıdır.

1983 yılı içinde Menşeviklerimiz “kongre” için birtakım belgeler ortaya çıkardılar. Bazı yoldaşlarımız bu belgelerde gelen fikirleri yakından izleyebildiler, çoğu yoldaşlar ise izleyemediler. Tam şu sırada biz de 4. Program taslağımızı ve programatik konuları tartışıyoruz. Bu nedenle oportünizmin program olarak getirdiği fikirleri yakından tanımamızın yeridir.

Bu yazı ile TKP oportünistlerinin program konusunda getirdikleri görüşlerin bir *sergilemesini* yapmaya çalışacağız.

1983 yılında ortaya çıkan oportünist programın gelişimini iki döneme ayırıyoruz. Birinci dönem, Nisan 1983–Kasım 1983 arasındır. Bu yedi aylık dönem “Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı” BUDEP'in basımından kongrelerinin toplandığını duyuran *Atılım*'ın Kasım sayısına dek olan süreyi kapsıyor. İkinci dönem, Kasım 1983 sonrasıdır. *Atılım*'ın Kasım sayısında yayınlanan “Kongreye MK Raporu”ndan günümüze dek olan süreyi kapsıyor.

I. OPORTÜNİST PROGRAMIN BİRİNCİ DÖNEMİ: NİSAN–KASIM 1983

Bu dönemin görüşlerini değerlendirmede kullanılacak üç temel belge vardır. Birincisi, *TKP Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı*, TKP Yayınları, Nisan 1983. İkincisi, *Yol ve Amaç*'in Temmuz 1983 tarihli 1. sayısında yayınlanan Haydar Kutlu'nun "*Amaca Giden Yolda*" adlı yazısı. Üçüncü belge, yine aynı derginin aynı sayısında yayınlanan Işık Yenice'nin "*Eylem Programını Anlamak ve Yaşama Geçirmek*" adlı yazısı. Bunlar oportünistlerin "yeni" görüşlerini en özlü biçimde ortaya koyan belgelerdir.

1. TÜRKİYE'NİN ÖNÜNDEKİ DEVRİM, "STRATEJİK AŞAMA" NEDİR?

Program bu konuyu şöyle açıklıyor:

"TKP, kapitalizmi devrimci yoldan kaldırmayı, sosyalizme geçmeyi programının amacı yapmıştır. Bütünsel bir süreç olan bu devrimin ilk aşaması anti-emperyalist, anti-tekelci halk devrimidir. (İleri demokratik devrimdir). Devrimin bu aşamasında burjuva devlet aygıtı parçalanacak, halk erki kurulacak..."¹

Yenice de şöyle diyor:

"Ülkemiz devrim sürecinin içinde bulunduğumuz stratejik aşaması anti-emperyalist, anti-tekel doğrudur. Türkiye'nin içinde bulunduğu durumun başlıca nedeni, her alandaki sorunların başlıca kaynağı, toplumsal ilerlemenin, devrim sürecinin önündeki başlıca engel ülkemizin emperyalizme bağımlılığıdır. Bu nedenle içinde bulunduğumuz stratejik aşamada anti-emperyalist savaşım ve görevler belirleyici önem taşıyor, ağır basıyor. Devrim süreci bu aşamada anti-emperyalist yönün belirleyiciliği altında antiemperyalist, anti-tekel bir karakter taşıyor."²

Bu koyaşlar *bu kadarıyla* ileriye doğru bir gelişmeyi gösteriyor denilebilir. Eski yazdıkları karşısında bu kendileri açısından bir ilerlemedir. Belki değinilecek bir nokta, emperyalizmi ele alış biçimi olur. Emperyalizmin Türkiye'de kapitalizmin, tekellerin içinden geçerek var olduğunu geriye çekiyor ve vurguyu emperyalizme bir dış düşman gibi vuruyor. Bu noktada söylecek şeyler var ama bu kısa sergileme içinde gereği yoktur. Akılda tutalım.

Bir de şu söyleneni unutmayalım. Son bölümde Kutlu'nun söylediklerini ele alırken bunu hatırlamakta yarar olacaktır. "Bütünsel bir süreç olan bu devrimin ilk aşaması anti-emperyalist, anti-tekelci halk devrimidir." "*İlk aşama*" sözlerini unutmayalım.

¹ BUDEP, s.6.

² *Yol ve Amaç*, s. 38.

2. BARIŞ VE ULUSAL DEMOKRASİ AŞAMASI NEDİR?

Menşevikler yukarıda değindiğimiz “stratejik devrim aşaması” ve “stratejik program” yanında bir de Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması (BUDA) diye bir şey getirdiler. Asıl tartışma da bunun üzerine gitmektedir çünkü böylece yaptıkları şudur: “Stratejik aşama”nın programına devrimci her şeyi rahatça koymuşlar. Burjuva devlet aygıtının parçalanması, emperyalizm ve tekel-leri temizleme vb. Ancak bunlar *sonranın* işi. Bugün partinin gerçekleştirmek için çalışacağı program ise Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı’dır.

Öyleyse BUDA’nın ne olduğunu görmeyiz. Kutlu’dan okuyalım:

“İşçi sınıfı biçimi ne olursa olsun burjuva demokrasisi içinden geçerek, sosy-alizme varacaktır. Biz *tek ve zorunlu* olan bu yoldan geçerken, çocukluk hastalı-ğını atamayanlar gibi, ‘namusumuzun’ lekeleneyeceği korkusuna kapılmayız. ‘Burjuva toplumunda eylem gösteren proletarya partisi şu veya bu durumda burjuva demokrasisinin yanında yer almadan politikaya katılamaz’ (Lenin).”³ (abç)

Kutlu’nun Lenin’den verdiği alıntı kendi oportünist fikirlerini ne güzel destekliyor değil mi? Onun için Kutlu’nun görüşlerine geçmeden, Lenin’in ne söylediğine bakalım.

Alıntıda iki çarpıtma var. Birincisi çeviri gerçekten kasıtlı olarak yanlış yapılmış. Ele aldığımız metinlerde başka kasıtlı yanlış çeviriler de bulacağız. Hepsi aynı amaca hizmet ettiği için, nedense başka yöne doğru değil de hep kendi söylemek istedikleri yöne doğru yanlış çeviriler olduğu için kasıtlı demekte hiçbir sakınca yoktur.

İkinci çarpıtma da, Lenin’i söylemek istediğinin tam tersine bir amaca hizmet ettirmeye çalışmasıdır. Kutlu’ya göre Lenin ne demiş oluyor? Zorunlu olarak burjuva demokrasisi aşamasından geçeceğiz ve buradan geçerken de burjuva demokrasisinin “yanında yer alacağız”. Şimdi alıntıyı daha geniş okuyalım:

“Burjuva toplumda eylem gösteren bir Sosyal Demokrat (komünist – R.Y.) Parti, belirli durumlarda burjuva demokrasisiyle *yan yana* yürümeden, siyasette yer alamaz. Bu açıdan aramızdaki fark şudur ki, biz devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazi ile iç içe geçmeden ama yan yana yürürken siz, yine iç içe geçmeden ama *liberal ve monarşist burjuvaziyle yan yana* yürüyorsunuz. *Durum budur.*

“Konferans adına formüle etmiş olduğunuz taktik belgiler, ‘Anayasalcı–Demokrat’ Parti’nin, yani *monarşist burjuvazinin partisinin* belgileriyle *üst üste düşmektedir.* Üstelik sizler bu üst üste düşmeyi görmüş bile değilsiniz, farkında bile değilsiniz. Böylece aslında *Ozvobojeniye* tekkesinin *dümen suyunda* gidiyorsunuz.

“Rus Sosyal–Demokrat Partisi’nin Üçüncü Kongresi adına bizim formüle etmiş olduğumuz taktik belgiler, demokrat–devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin belgileriyle üst üste düşmektedir. Rusya’da bu burjuvazi ve küçük–burjuvazi henüz kendilerini büyük bir halk partisi olarak örgütlemiş değildir.* Ama ancak bugün Rusya’da olup bitenlerden habersiz olan biri, böyle bir partinin unsurları-

³ *Yol ve Amaç*, s.10.

* “Sosyalist Devrimciler böyle bir partinin nüvesi olmaktan çok, terörist bir aydınlar grubudur. Ne var ki, bu grubun eylemlerinin nesnel anlamı, devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin amaçlarına ulaşmanın tam da bu görevine indirgenebilir.” (V.I. Lenin, *Toplu Yapılar*, İng. basım, c.9, s.46)

nın var olduğundan kuşku duyabilir. Bizim niyetimiz (büyük Rus devrimi ilerlese) yalnız Sosyal–Demokrat Partinin örgütlediği proletaryaya değil, bizim yan yana yürümeye yetenekli bu küçük–burjuvaziye de rehberlik etmektir.”⁴

Bir kez görüldüğü gibi, Lenin’in “yan yana yürümek” dediği yeri “yanında yer almak” diye çevirmişler. Bu ikisi arasında gerçekten büyük anlam farkı vardır.

İkincisi, Lenin “burjuva demokrasisi ile” diyor, “*burjuvazi ile*” demiyor ve Rusya’da burjuva demokrasisini burjuvazi değil *küçük–burjuvazi* temsil ediyor. Lenin Menşeviklere, siz liberal ve monarşist burjuvaziyle yan yana yürüyorsunuz, biz devrimci ve cumhuriyetçi burjuvaziyle yan yana yürüyoruz ki bu devrimci ve cumhuriyetçi burjuvaziyi Rusya’da asıl olarak *küçük–burjuvazi* temsil etmektedir diyor. (Liberal ve monarşist burjuvazi KADET’ler ve *Ozvobojdenniye*’dir. Türkiye’de karşıtları üç aşağı beş yukarı CHP ve AP’dir.) Menşevikler burjuvaziyle, Bolşevikler küçük–burjuvaziyle yan yana yürüyor.

Lenin’in söylediği, doğal olarak Kutluların 10 yıldır yaptıklarının tam tersidir. Lenin daha kapitalizmin üst yapısının kurulmamış olduğu, Çarlığın durduğu, burjuva demokratik devrimi aşamasındaki bir Rusya’da tarihteki devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazinin yerini *küçük burjuvazinin* aldığından, Menşeviklerin burjuvazi ile yan yana yürüdüğünden, oysa burjuvazinin en iyisinin bile o tarihlerde demokrat değil ancak liberal olduğundan söz ediyor.

Kutlular ise, “*burjuva demokrasisini yaşamak zorundayız*, bu nedenle burjuvazinin (pek çok yayınlarından bununla yalnız CHP’nin değil AP’nin de kastedildiğini biliyoruz) *yanında yer alıyoruz*” diyorlar. Hem de anti–tekel aşamadaki Türkiye’de. Türkiye burjuvazisinden “demokrat” diye söz ediyorlar, sonra da çok haklı olarak, “namusumuzun lekeleneyeceği korkusuna kapılmayız” diyorlar! Zaten korkuya kapılmak için çok geç değil mi?

Türkiye’de devrimci ve demokrat burjuvazi yalnızca küçük burjuvazi temsil etmektedir. Türkiye’de ne onların “ulusal” dedikleri tekel dışı burjuvazide, ne de büyük burjuvazide demokratlık yoktur. Bunların en iyisi liberaldir. Rusya’da o tarihlerde ayrılmış olan liberallik ile demokratlık Türkiye’de devrimin bu çok daha ileri aşamasında uçurum farkıyla ayrılmıştır.

“Bugünün Türkiye’sinde ‘devrimci ve cumhuriyetçi burjuvazi’ küçük burjuva devrimci demokratlarıdır ve biz de bunlarla iç içe geçmeden ama ‘belirli durumlarda’ yan yana yürüyoruz. Menşevikler ise her durumda, CHP’sinden AP’sine dek demokrat olmayan, her türlü tonda burjuvalarla yan yana yürüyorlar. BUDEP bunun programlanmış belgesidir.”⁵

Kutlu’nun yazısında ikinci olarak değinmek istediğimiz, “biçimi ne olursa olsun burjuva demokrasisi içinden geçerek sosyalizme varmak” fikridir. Bu nasıl bir iştir?

Biçimi nasıl olursa olsun dendiğinde konu bir anda mizah düzeyine inebilir. 1950–60 arası demokrasiye ne buyrulur? Bu da burjuva demokrasisi idi ve cumhuriyet kurulduğundan bu yana yaşanan yılların çoğunluğunun sıkıyönetim altında geçtiği Türkiye koşullarında çok da fena değildi!

Burjuva demokrasisi içinden geçerek sosyalizme varmak fikrinin temel saptırması, burjuva demokrasisinin yani burjuva devletinin bir biçimini sosyalizme geçişte *zorunlu bir uğrak* olarak ele almasıdır. Bırakın burjuva üstyapısının bir biçimi olan burjuva demokrasisini, burjuva üstyapının *hiçbir* biçimi kurulmadan da tek tek ülkeler için sosyalizme geçmek olasılığı vardır.

⁴ V.I. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.9, s.46.

⁵ Emine Engin, “1983 Atılımı”, *İşçinin Sesi*, sayı 245.

Hatta kapitalizmi yaşamadan sosyalizme atlamak olasılığı vardır ve Marks, Engels ve Lenin bu olasılığa değinmişlerdir.

Burjuva demokrasisini tek tek ülkeler düzeyinde (örneğimizde Türkiye’de) sosyalizme geçişte *zorunlu bir aşama* olarak değerlendirmenin götürebileceği tek yer burjuva kuyrukçuluğudur. Söylenen şey *tarihsel* olarak doğrudur. Tarih tüm *dünya* toplumu için belirli bütünsel aşamalardan geçerek ilerliyor. Oysa tekil ülkeler için bu saptamanın beş paralık değeri yoktur.

Bu fikrin doğrusu şudur: İşçi sınıfı ve emekçi halk ne olursa olsun mutlaka *demokrasi savaşıyla, demokrasi savaşımının içinden geçerek* sosyalizme varacaktır.

Şimdi, BUDA nedir sorusunu yanıtlayalım. BUDA, burjuva demokrasisidir. Hem de sınırı çok geniş tutulmuş (“biçimi ne olursa olsun”) bir burjuva demokrasisidir.

3. BARIŞ VE ULUSAL DEMOKRASİ AŞAMASINA NASIL VARILACAK?

Kutlu bu konuda şöyle konuşarak işe başlıyor:

“TKP, askersel–faşist diktatörlüğün yerini alacak sıradan bir hükümet değişikliği önermiyor. Böyle bir değişiklik cuntaya göre demokrasi yolunda ileri bir adım olsa bile. Çünkü böyle bir çözüm halkımızın hiçbir sorununu çözmeyecektir. Bizim önerimiz, cuntanın koyduğu oyunun kuralları içinde adım adım cuntadan kurtulma değildir. Bu tür legalist yanılgıların yığınlara aşılmasını son derece tehlikeli buluyoruz.”⁶

Hatta

“Kuşkusuz biz özünde burjuva demokrasisi olan bir demokrasi için savaşıyoruz. Bu yönde atılan her adımı da desteklemekte bir an tereddüt etmeyiz. Ama demokrasi savaşımının devrim savaşımından koparılmasına da göz yumamayız. Böyle bir koparma, boş devrim sözleri ardında demokrasi için savaşımı içeriksiz hale getirme biçiminde ortaya çıkabileceği gibi, demokrasi ile devrimi farklı aşamalar gibi ele alan sağ yaklaşımlar biçiminde de ortaya çıkabilir.

(...)

“Demokratik dönüşümler için savaş, bizim koşullarımız için konuşalım, eğer bir halk ayaklanması perspektifine bağlanmıyorsa devrimci karakterini yitirir. Kendiliğinden anlaşılır ki bu bir perspektiftir ve bugünden dolaysız eylem çağırısı anlamına gelmemektedir.”⁷

Kendileri ayaklanmadan söz edince bu “dolaysız eylem çağırısı” olmuyor ama biz ağızımıza alınca, “vay goşistler” diye bir yaygara kopuyor. Bu konuya ileride döneceğiz.

Kutlu yukarıdaki alıntılarda ne hoş konuşuyor değil mi? “Sıradan bir hükümet değişikliği değil”, “legalist değil”, en önemlisi de “*demokrasiyle devrimi farklı aşamalar gibi ele alan sağ yanlış*”! Vay canına!

⁶ *Yol ve Amaç*, s.9.

⁷ *Yol ve Amaç*, s.9–10.

Şaşkınlık çabuk geçiyor. 1973'ten bu yana yapılanları hızla bir hatırlamak yetiyor. Yaptıkları tam da bu oldu, demokrasiyle devrimi birbirinden kopardılar. Dünü hatırlamak bir yana, aynı derginin birkaç sayfa ötesinde de durum açıklık kazanıyor. Yenice şöyle diyor:

“Eylem Programı'nın önümüze koyduğu güncel amaçlar içinde, yakın stratejik devrim hedefimiz yer almıyor.”⁸

Yığın ayaklanması perspektifi var, sıradan bir hükümet değişikliği değil, demokrasiyle devrimi birbirine bağlamış, ama devrim değil! Programın kendisi ne diyor bu konuda?

“ ‘Barış ve Ulusal Demokrasi’ programının, sosyalizme yolu açacak olan devrimin ilk aşamasının programı olmadığı açıktır.”⁹

Zaten “stratejik aşama”nın yanında bir de BUDA diye bir aşama getirmeleri bunların demokrasiyle devrimi birbirinden ayırdıklarını gösteriyor. İşin özü de budur.

BUDA'ya nasıl varılacak konusunda ilk söylediğimiz budur. Demokrasiyle devrimi kesin olarak birbirinden koparıyorlar. BUDA aşaması devrim değildir. Nasıl varılacağı buradan kolayca çıkartılabilir.

Bu bölümde ikinci olarak değineceğimiz, “demokratik dönüşümler halk ayaklanması perspektifine bağlanmalı” fikridir. Doğru, bağlanmalı, ama bunu programın hiçbir yerinde yapmıyorlar. Komünist Partisi program çıkarıyor, önümüzdeki aşama devrim olmayan bir iktidar değişikliğidir diyor. Kutlu'da bu devrim olmayan aşamayı *ilerideki* devrime bağlamaktan konuşuyor! Demokrasi kavgasının ayaklanmaya–devrime bağlanmasından kasıt bu mudur? Böyle bir anlayış, “aynı süreçtir” vb. gibi saçma sözler altında tam da demokrasi ile devrimi farklı aşamalar olarak ele almaktadır. Demokrasi kavgasının devrime bağlanmasından kasıt, *bugün* devrim olmayan bir aşama önermemek (öngörülmeden böyle bir aşama ortaya çıkabilir, o başka), *bugün* demokrasi kavgasıyla devrime ulaşmayı hedeflemektir.

Menşeviklerin *bugün* yapmak istedikleri nedir? İlerisi için insan neler isteyebilir, komünizmi bile (!) isteyebilir. Ancak parti bugün ne için savaştık, topluma ne öneriyor? Menşevikler *bugün* ne yapıyorlar?

— Türkiye'de demokrasiyle devrimin aynı aşama olduğu gibi fikirleri, halk ayaklanmasını yığına ulaşmayan biçimde ve en dolambaçlı bir dille yazıyorlar.

— Ancak ne programda, ne belgelerde bu fikirler açıkça yer almıyor.

— Tersine, hem BUDEP, hem kullandıkları belgeler demokrasiyle devrimi canhıraş biçimde birbirinden koparıyor.

— Bunları yaparken, demokrasiyi devrime bağlayan *propaganda* belgelerini ise “doğrudan ayaklanma çağrısı” olarak suçluyor!!!

Bu tutumları alt alta koyunca, BUDA'ya devrimci yollardan varılmayacağı kolayca anlaşılıyor. Kendileri farklı şeyler de söyleselerdi yine durum değişmezdi. Türkiye'nin bugünkü güçler dengesi içinde *burjuvaziyle işbirliğini* öngören bir aşamayı *bugünün* acil, “olgunlaşmış”, “hızla gerçekleşebilir” bir hedefi olarak öngörmek, nesnel olarak en burjuva pasifist–legalist yollardan gerçekleşecek bir iktidar değişikliğinde en iyi olasılıkla burjuvazinin eklentisi olmak, en kötü olasılıkla bu kez bu burjuva tarafından kesilmek sonucunu getirir. Çünkü bugünün Türkiye'sinde, toplumda faşist cuntaya karşı yükselen öfkeyi liberal–orta sağ burjuvazi kendi muha-

⁸ *Yol ve Amaç*, s.36.

⁹ *BUDEP*, s.36.

lefetine akıtmış ve cuntaya kendi burjuva yollarından erimeyi dayatmıştır. Oportünistler de söylüyorlar ki devrimcilerin–komünistlerin bu güç karşısında konumları oldukça geridir. O zaman *bugün* “olgunlaşmış” değişikliğin burjuvaziyle birlikte “hızla gerçekleşmesinin” neler getireceği ve ne yoldan gerçekleşebileceği bellidir.

BUDA’ya nasıl varılacak sorusuna yanıt, “devrimci olmayan yollardan” olacaktır. Hayır diyorlarsa açıklasınlar, somut olarak anlatsınlar. Halkın ayaklanmasıyla mı, kentlerin önemli merkezlerini işgal ederek, ikmal yollarını sabote ederek, havaalanlarını–limanları kapatarak, orduyu bölerek, fabrikaları işgal ederek, üretimi durdurarak mı? Genel grevle mi? Ve tüm bunları burjuvaziyle birlikte mi?

4. İŞÇİ SINIFI HEGEMONYA İSTEMEZMİŞ—ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE (UDC)

Dördüncü olarak değinmek istediğimiz ilginç tutum hegemonya sorunu ve bu arada Ulusal Demokratik Cephe (UDC) konusundaki bir tutarsızlıktır.

BUDEP’de, hegemonya konusunda tek bir cümle yer alıyor, o da şöyle:

“Komünistlerin işbirliği yaptığı güçler üstünde hegemonya kurmayı, onları kendi istekleri dışında komünist partisinin amaçlarına araç etmeyi düşündükleri *yalanı*, her zaman yurtsever, demokratik güçleri bölmek amacı taşımıştır.”¹⁰ (abç)

Ne hilekâr bir üslupları var. Cümle iki ayrı şeyi birlikte söylüyor. Bir, “komünistlerin işbirliği yaptıkları güçler üstünde hegemonya kurmayı istedikleri *yalanı*”, bir de “onları *kendi istekleri dışında* komünist partisinin *amaçlarına araç* etmeyi düşündükleri *yalanı*”.

Şimdi hangisi yalan? Evet, ikincisi yalan, çünkü ne komünistler, ne işçiler böyle bir şey istemiyorlar. Kimseyi kendi isteği dışında komünist partisinin isteklerine araç etmek istemiyorlar. Bu paryalık gibi bir şey olur. Ancak zincire vurulup böyle bir şey yapılabilir. Lenin’in teo-rik görüşlerinin özünü oluşturan hegemonya konusu bu mudur?

Yalan onların söylediğidir. İşçi sınıfı hegemonya istiyor, isteyecektir ve almak için ne derece enerjiyle savaştığı, onun ne derecede bilinçlendiğinin göstergesi olacaktır. Proletarya hegemonyası sağlanmadan Türkiye’nin kurtuluşu olanaksızdır.

Ulusal Demokratik Cephe (UDC) konusuna gelince, UDC’yi “devrimi gerçekleştirecek siyasal ordu” olarak tanımlıyorlar:

“Barış ve ulusal demokrasi için savaşımdan devrim için dolaysız savaşıma kadar uzanan bu süreç, aynı zamanda bugünkü eylem, iş, güç birliğinden başlayarak devrimi gerçekleştirecek politik orduyu ulusal demokratik cepheyi oluşturma sürecidir. (...)”

“*Ulusal demokratik cephe kavramını, dolaysız devrimci savaşa girebilecek düzeyde bir politik ordu anlamında kullanıyorsak, barış ve demokrasi güçlerinin bugünkü birliği kuşkusuz gerek sınıfsal–yığınsal, gerekse politik–örgütsel yapısı açısından ondan çok farklı olacaktır. İçine aldığı farklı sınıfsal ve politik güçlerin kendi aralarındaki güçler oranı, en başta işçi sınıfının öncülüğünü bağlaşıkla-*

¹⁰ BUDEP, s.7.

rına kanıtlaması, onun devrimci partisinin, politik önderlik gücü açısından önemli farklılıklar gösterecektir.”¹¹ (abç)

BUDA kendi anlayışları içinde doğru deyimdir, çünkü burjuvaziye de içine almaktadır. BUDA burjuva demokrasisidir. “Ulusal” deyiminin burada yer alması doğrudur. Çünkü ulus toplumdaki sınıfların tümü demektir.

Stratejik devrim aşamasından konuştukları yerlerde ise birkaç kez “*halk erki*” diyorlar. Bu, devrimde burjuvazi yer almayacakmış gibi bir izlenim uyandırıyor. Lenin’den öğrendiğimiz komünist partilerinin programı, toplumdaki sınıfları değerlendirir, şunlar şunlarla, şunları soyutlayarak, şuna karşı der değil mi? Bunların programında böyle bir şey yok. Ara arabulmaya çalışıyorsun, bilmece gibi bir şey, kim kiminle kime karşı. “En geniş güçlerle bir avuca karşı”dan başka bir şey yok. Ama bir iki yerde stratejik aşamadan konuşurken, “halk erki” ve devrim diyorlar. UDC bu devrimin iktidarı olacak diyorlar. O zaman “ulusal” deyimini kullanmalarını gerekir. Halk, ulusun sömürücü olmayan kesimleri, emekçiler demektir. “Ulusal” kavramı sömürücüleri de içine katar. BUDA’ya “ulusal” denmesine bir itirazımız yoktur, gerçekten böyle bir aşamadır, sömürücülerle birlikte burjuva demokrasisidir. Fakat devrimle bir “halk erki” kurulacak dendiği zaman, UDC denmesi tutarlı değildir ve o devrimde de burjuvaziye yine erke kattıklarının ya bilinçli açıklaması ya da bilinçaltı ortaya dökülmesidir.

5. BARIŞ VE ULUSAL DEMOKRASİ AŞAMASININ SINIF KARAKTERİ NE OLACAK?

BUDA programının şu sınıfsal güçleri soyutlayarak şuna karşı diye bir saptama olmadığı için bu sorunun yanıtını buraya dek gördüklerimizden ve aşağıdaki alıntılardan akıl yürüterek çıkaracağız.

Bakın Kutlu neler diyor:

“Emperyalizme, askersel–faşist diktatörlüğe karşı barış ve Ulusal Demokrasi programı bir avuç işbirlikçi dışında kalan anti–emperyalist, anti–faşist, anti–cunta tüm güçlerin ortak istemlerini yansıtıyor. Ulusal demokrasi tüm bu güçler ‘için’ demokrasi anlamına geliyor. Bu amaca ulusal demokratik güçlerin ortak hükümeti ile varılabilir.

“Cuntanın yıkılmasıyla gelecek böyle bir demokrasinin 12 Eylül öncesi rejiminden farkını bu hükümetin niteliği belirleyecektir. Biz toplumumuzun bugün en demokratik güçlerinin bu hükümette yer alması ve yığınların tabandan aksiyonu ile böyle bir demokrasinin gerçekleşebileceğine inanıyoruz. En demokratik veya en kararlı demokrasi savunucusu güçler içinde en başta işçi sınıfı, onun partisi TKP ve sol politik güçler gelir.”¹²

Görüldüğü gibi, Kutlu, “demokratik” ve “en demokratik” diye bir ayırım yapıyor. *Demokratik* güçler, emperyalistler ve en gerici tekeller dışında kalan burjuvazidir. Eski söylediklerinden bazı tekelcilerin bile demokratik ve ulusal kesimde yer alabileceklerini düşündüklerini biliyoruz. *En demokratik* güçler ise, bunlar *en başta* işçi sınıfı ve sol güçler, yani işçi sınıfı ile küçük

¹¹ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.41.

¹² Kutlu, *Yol ve Amaç*, s.10.

burjuvazidir. Ama bu da en başta! Kutlu nasıl, bazı tekelcilerin demokratik güçler arasında yer alabileceğini düşünüyorsa, aynı biçimde tekel dışı burjuvazinin bir kesiminin de “en demokratik” güçler arasında yer alacağını düşünüyor.

BUDA iktidarının sınıf karakteri bu ne olduğu belirsiz demokratik güçlerdir. En demokratik güçler bu iktidarda yer alacaktır ama başı çekmek gibi bir istemleri yoktur.

Kutlu'nun anlayışı iki temel açıdan yanlıştır. Bir kez, Türkiye’de burjuvazi tarihsel olarak ve bugünkü ekonomik konumuyla demokratik değildir. İkincisi, gerçek demokratik anlamında “en demokratik” ise, Türkiye’de işçi sınıfından başka böyle bir güç yoktur.

Şimdi, Yenice'nin söylediklerine bakalım:

“TKP Eylem Programı, barış ve ulusal demokrasi için yığınsal savaşla 12 Eylül rejimine son verecek bir güçler oranını oluşturmak, kurulacak bir ulusal demokrat hükümetle, eylem programındaki dönüşümleri yaşama geçirmek ivedi politik hedefini saptıyor. TKP'nin öne sürdüğü ekonomik, toplumsal, dış ve iç politik değişimler programı, hem barış ve demokrasi için savaşımın güncel programı ve barış ve demokrasi güçlerin birleştirebilecek bir platform olma niteliği taşıyor. Hem de ulusal demokrasiyi tanımlıyor. Ulusal demokrasi, anti-emperyalist, anti-tekel devrimle kurulacak halk erkinin demokrasisi değildir. Ulusal demokrasi özde bir burjuva demokrasisidir. Erkin bileşimi ve yapısı kapitalizmin sınırları içindedir.”¹³

Yenice'nin açıkça belirttiği gibi, BUDA, *halk* erkinin demokrasisi olmayacaktır. Halk, ulusun emekçi kesimi demek olduğundan, “erkin bileşimi ve yapısı kapitalizmin sınırları içindedir” cümlesi kendi başına hiçbir şey anlatmamaktadır. Halk erki kapitalizmin dışındadır, ulusal erk kapitalizmin içindedir gibi bir anlayışı genel bir doğru olmaktan çıkarıp her özel durum için doğru olarak ele almak düşünceyi saçma sonuçlara vardırır.

Böyle saçma sonuçlara varışın bir örneğini *Kitle*'nin Ekim 1983 tarihli sayısında yayınlanan, Menşeviklerin BUDEP'ini eleştiren, “*Doğrusu, Yapıcı Bir Özeleştirmedir*” adlı yazısında okuyabilirsiniz. Bu yazı, BUDEP'i eleştirirken yer yer güzel fikirler getiriyor. Ne var ki, “halk erki” dendiğinde her durumda “proletarya diktatörlüğü”nü anladığı için, öznel niyeti çok farklı olmasına rağmen sonuçta Menşevikleri onlardan da sağ bir konumdan eleştirme sonucuna çıkmaktadır.

Her halk erki “kapitalizmin sınırları dışında” değildir, her halk erki proletarya diktatörlüğü değildir. Örneğin, işçi sınıfıyla küçük burjuvazi, işçi sınıfına çok elverişli olmayan bir güçler dengesi içinde iktidara geldiğinde bu “halk erki” olur, hem de “kapitalizmin sınırları içinde olur”.

Halk erki Türkiye'nin sınıfsal konumu ve devlet yapısı nedeniyle, oluşum özelliklerine göre proletarya diktatörlüğü olabilir de, olmayabilir de. Ancak, yine aynı nedenlerle Türkiye’de her halk erki her durumda *devrim* anlamına gelir.

Dolayısıyla, “erkin yapısı kapitalizmin sınırları içindedir” cümlesi tek başına bir şey anlatmıyor ama üst cümledeki “halk erki olmayacak” fikri ile birlikte düşünülünce ne demek istendiği kolayca anlaşılıyor. Demek ki, iktidarda halkın yanı sıra *sömürücü* sınıf da olacaktır.

Hatta BUDA programının tüm ruhu Menşeviklerin bu aşamada halkın erke katılımını bile çok olası görmediklerini, erkin burjuvazinin elinde kalmasını daha yakın gördüklerini anlat-

¹³ *Yol ve Amaç*, s.40.

maktadır. Bu nedenle, her zamanki taktikleriyle, burjuvaziye ilerletmeye çalışıyorlar. Bu söylediklerimizi, programın şu cümlelerinden de doğrulayabiliriz:

“Ulusal demokrasi bugünkü rejime son vermekten ve ona son verenlerin hükümetini kurmaktan geçiyor. TKP için böyle bir hükümete katılmak, demokratik işbirliği yapmanın ön koşulu değildir. *TKP hükümete ister katılsın isterse katılmasın*, işbirliği yapan güçlerin ortak amaç ya da programını uyguladığı ölçüde onu destekleyecektir.”¹⁴ (abç)

İşin en ilginç yanı Komünist Partisi program yayınlamış, ama öngördüğü aşamada erkin sınıfsal karakterini hiçbir yerinde *açıkça* yazmamış! Bu, devrimci hareketin hatta *kendi tabanının* tepkisinden korkusunu anlatır. Korkunun yanlış olmadığını yazımızın son bölümünde göreceğiz.

6. NEDEN “STRATEJİK AŞAMA”DAN FARKLI BİR AŞAMA GEREKLİDİR?

Bu sorunun yanıtı, resmi TKP’nin Türkiye devriminde oynadığı ve bundan sonra da oynamaya niyetlendiği rolü gözler önüne sermede önemlidir. Yalnız, oportünistler “hassas” konuları hiçbir zaman bir komüniste yakışan açıklıkla işlemedikleri için okuyucunun insafına sığınıp yazdıklarından uzun alıntılar vermek zorundayız.

Önce Yenice’den okuyarak başlayalım:

“Demokrasi, devrim sürecinde tüm ara noktalar, adımlar önceden kesinlikle saptanamayacağına göre ‘ulusal demokrasi ivedi politik hedefini koymak ne kadar doğru ve gereklidir?’ diye sorulabilir. ‘Üstelik bu yolla reformcu düşler yaratmış olmuyor muyuz?’ diye düşünülebilir.

“Sözü önce Lenin’e bırakalım. O, ‘işçiler içinde yakıcı ivedi ekonomik istemler çevresinde ajitasyon yaparken sosyal–demokratlar (komünistler diye okuyun) bunu ivedi politik gereksinimlere bağlarlar’ (Lenin, c.2, s.332) diyor. Neden? Belirli bir ivedi politik hedefe bağlanmayan tek tek istemler, reformlar gerici ya da tutucu rejimlerce kolayca özümselebilir, ya da manevra yapmakta, gerici amaçlarda kullanılabilir. ... Çünkü tek tek dönüşümlerin, reformların gerçek karakteri devrim sürecinin somut özünce, o andaki güçler oranıyla belirlenir. Aynı önlem duruma göre gerici, tutucu, demokratik ve nihayet sosyalist karakter kazanabilir. ... Bu nedenle Komünist partileri yakıcı ekonomik toplumsal tek tek reformlar, dönüşümler, ya da bunların bir listesini öne sürmek yerine, birbirini tamamlayan, birbiriyle bağlı ekonomik, toplumsal, politik dönüşümlerden oluşan güncel programlar hazırlarlar. Kuşkusuz böylesi bir güncel program gündeme, kaçınılmazlıkla bunu uygulayabilecek, yaşama geçirebilecek hükümet, erk sorununu, yani ivedi bir politik hedef saptama sorununu getirir. Bu, somut nesnel ve öznel koşullara bağlı olarak devrimci bir erk ya da o doğrultuda, onu yaklaştırmaya hizmet edebilecek bir ara politik hedef olabilir. TKP Eylem Prog-

¹⁴ BUDEP, s.17.

ramı'ndaki ulusal demokrasi programını, ivedi politik hedefini böyle anlamak gerekir.”¹⁵

Görüldüğü gibi bu alıntıda BUDA'nın tüm mantığı Lenin'in sözlerine dayandırılmaya çalışılıyor. Lenin böyle böyle dediği için biz de acil istemleri bir iktidar aşamasına bağlıyoruz deniyor. Yine Lenin'i çarpıtıyor. Hem yukarıya aldığı cümlesini, hem tüm yapıtlarında yazdıklarını, hem tüm pratik yaşamını çarpıtıyor.

Lenin'in o cümleyi yazdığı dönemi hatırlayalım. Yıl 1897, komünist hareket Rusya'da gözlerini dünyaya yeni açıyor, daha yeni yeni işçi arasına girmeye çalışıyor. Henüz partileşmemiş. Böyle bir aşamada yazılmış olan o yazı, o günkü yığın kuyrukçusu anlayışlara karşı tam da bizim Menşeviklerimizin vermeye çalıştıkları anlama ters bir amaç üstleniyor. Savaşımı ekonomik savaşıma ya da yalnızca demokratik savaşıma sınırlamaya çalışanlara karşı demokratik ve sosyalist görevlerin ayrılmazlığını anlatıyor. Devrime gitmek için örgütlenmek ve işçi sınıfını bilinçlendirmek gerekiyor diyor. Koyduğu “ivedi siyasal gereksinimler” bunlardır. Yoksa Lenin o yazıda, komünistler güçsüz, burjuva muhalefet güçlü diye bir ara iktidar aşaması önermiyor. ... Unutmuş olsa gerek!

Lenin'in söz konusu yazısından birkaç bölüm okuyalım. Bunlar, Lenin'in “ivedi siyasal gereksinimler” dediği şeyin devrimden önce bir burjuvayla uzlaşma aşaması olmadığını, tersine devrime götürücü ivedi siyasal görevler olduğunu çok iyi anlatacaktır.

“Sosyal–Demokratların (komünistlerin – R.Y.) pratik eylemlerinin amacı bilindiği gibi, proletaryanın sınıf savaşına öncülük etmek, bu savaşı şu iki somutlanışı içinde örgütlemektir: Sosyalist (sınıflar sistemini yok etmeye ve sosyalist toplumu örgütlemeye yönelik, kapitalist sınıfa karşı verilen savaş) ve demokratik (Rusya'da siyasal özgürlük kazanmaya ve mutlakiyete karşı verilen savaş). *Bilindiği gibi* dedik. Gerçekten de ayrı bir toplumsal–devrimci akım olarak ortaya çıktıkları ilk andan beri, Rusya Sosyal–Demokratları (komünistleri – R.Y.) eylemlerinin bu amacını her zaman proletaryanın sınıf savaşının bu ikili somutlanışını ve içeriğini vurgulamışlardır. Ve de her zaman sosyalist ile demokratik görevleri arasındaki ayrılmaz bağ –kendilerine seçtikleri isimde bile açıkça yansıyan bir bağ üstünde ısrar etmişlerdir.

(...)

“Şimdi, Sosyal–Demokratların (komünistlerin – R.Y.) *demokratik* görevlerini, demokratik çalışmalarını ele alalım. Bu çalışmalarının sosyalist eylemlerle ayrılmazcasına bağlı olduğunu bir kez daha yineleyelim. İşçiler arasında *propaganda* yürütürken Sosyal–Demokratlar (komünistler – R.Y.), siyasal sorunlardan *yan çizemezler* ve de bunlardan *yan çizmeye*, hatta kenara itmeye kalkışmayı bile derin bir yanılğı ve uluslararası Sosyal–Demokrasi'nin (komünizmin – R.Y.) temel ilkelerinden bir uzaklaşma olarak değerlendirirler. Bilimsel sosyalizmi yayma göreviyle aynı anda, Rusya Sosyal–Demokratları (komünistleri – R.Y.) kendilerine işçi sınıfı arasında *demokratik* fikirler yayma görevini koydular. Tüm somutlanışları içinde mutlakiyetçilik üstüne, onun sınıfsal içeriği, onu alaşağı etmenin gerekliliği üstüne, siyasal özgürlük ve Rusya'nın siyasal ve toplumsal sisteminde demokratikleşme sağlanmaksızın işçilerin davası uğruna başarılı bir savaşım yürütmenin olanaksızlığı üstüne bir anlayış yaymaya çalışmaktadırlar.

¹⁵ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.43.

“İşçiler arasında güncel *ekonomik* istemler üstüne ajitasyon yürütürken Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*), bunları işçi sınıfının güncel siyasal gereksinimleri, sıkıntıları ve istemleri üstüne ajitasyonla, her grevde, işçilerle kapitalistler arasındaki her çatışmada görülen polis zulmüne karşı ajitasyonla, işçilerin genel olarak Rusya vatandaşları olarak, özel olarak da en ağır baskılar altındaki, en az hakları olan sınıf olarak haklarının kısıtlanmışlığına karşı ajitasyonla, işçilerle doğrudan ilişki içinde olan ve işçi sınıfına siyasal esaretinin koşullarını açıkça gösteren, mutlakıyetçiliğin her önde gelen temsilcisi ve yordakçısına karşı ajitasyonla kopmazcasına bağlarlar. Nasıl ki ekonomik ajitasyonda ekonomik alanda işçilerin yaşamını etkileyen her bir sorunu kullanmak gerekiyorsa, siyasal alanlarda da siyasal ajitasyon konusu olmayacak hiçbir sorun yoktur. Bu iki ajitasyon biçimi Sosyal–Demokratların (komünistlerin – *R.Y.*) eyleminde aynı madalyonun iki yüzü olarak ayrılmazcasına bağlıdır. Proletaryanın sınıf bilincini geliştirmede hem ekonomik ajitasyon, hem de siyasal ajitasyon eşit derecede gereklidir. Rusya işçilerinin sınıf savaşını yönlendirmede hem ekonomik ajitasyon, hem de siyasal ajitasyon eşit derecede gereklidir. Çünkü her sınıf savaşı, siyasal savaşıdır. ...

“*Sosyalist* ile *demokratik* propaganda ve ajitasyon arasındaki ayrılmazcasına yakın bağlantıya, iki alandaki devrimci eylem arasındaki tam paralelliğe işaret ettik. Ne var ki, bu iki eylem ve savaşım türü arasında büyük bir fark vardır. O fark da şudur ki, ekonomik savaşım proletarya, belki küçük burjuvazinin proletaryaya çekilmekte olan unsurlarından aldığı yardım dışında (ki bu hiç de her zaman gelmemektedir), hem topraklı asiller, hem de burjuvazi karşısında yapayalnız durmaktadır. Ancak, demokratik, *siyasal* savaşım Rusya işçi sınıfı yalnız durmamaktadır. Yanında, mutlakıyete düşman olduklarından ve ona karşı şu ya da bu biçimde savaştıklarından, tüm siyasal muhalefet unsurları, katmanları ve sınıfları durmaktadır. Burada proletaryayla *yan yana*, otokratik hükümetin baskısı altında olan burjuvazinin, eğitim görmüş sınıfların, küçük burjuvazinin, milliyetlerin, din ve mezheplerin vb. vb. muhalif unsurları durmaktadır. Bu durumda doğal olarak şu sorun ortaya çıkmaktadır: İşçi sınıfının bu unsurlara karşı tutumu ne olmalıdır? Daha da öte, onlarla otokrasiye karşı ortak savaşımında birleşmesi gerekmez mi? Zaten tüm Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*), Rusya’da siyasal devrimin sosyalist devrimden önce gelmesini savunmaktadırlar. O zaman sosyalizmi şimdilik bir kenara bırakıp, otokrasiye karşı savaşmak için siyasal muhalefetin tüm unsurlarıyla birleşmeleri gerekmez mi? Bu, otokrasiye karşı savaşımı güçlendirmek için zorunlu değil midir?

(...)

“Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*) var olan toplumsal sisteme karşı *her devrimci hareketi* (abç) desteklerler, tüm ezilen ulusları, baskıya uğrayan dinleri, mağdur sınıfları vb. eşit haklar için savaşımalarında desteklerler.

(...)

“Son olarak, pratikte bu destek Rusya Sosyal–Demokratlarının (komünistlerinin – *R.Y.*) öteki akımlardan devrimcilerle belli birtakım hedeflere ulaşmak amacıyla bağlaşıklara girmeye hazır olmalarında anlatım bulmaktadır ki bu hazır oluş pratikte pek çok kez gösterilmiştir.

“Bu da bizi ikinci soruya getiriyor. Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*) şu ya da bu muhalefet grubunun işçilerle dayanışmasına işaret ederken, işçileri her zaman ötekilerden ayrı tutacaklardır, bu dayanışmanın geçici ve koşullu olduğunu her zaman belirteceklerdir, yarın kendini bugünkü bağlaşıklarıyla karşıtı-ğa düşmüş bulabilecek olan proletaryanın bağımsız sınıf kimliğini vurgulayacaklardır. Bize, ‘böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçıları bugün *zayıf düşürür*’ diyeceklerdir. Biz ise, böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçıları- rını güçlendirecektir, diye yanıtlayacağız. Yalnızca belli *sınıfların, bilinçli kav- ranmış* gerçek çıkarlarına bel bağlayan savaşçılar güçlü olur ve günümüz topl- lumunda zaten ağırlıklı bir rol oynayan bu sınıf çıkarlarını bulandırmaya yönelik bir çaba savaşçıları yalnızca zayıflatır.

(...)

“Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*) böyle dar bir bakış açısına sahip ol- makla suçlu değildir. Komplolara inanmaz, komploların döneminin çoktan gelip geçtiğine inanırlar. Siyasal savaşımı komplolara indirgemenin bir yandan kap- samını son derece daraltmak olduğunu, öte yandan en elverişsiz savaşım yön- temlerini seçmek olduğunu düşünürler. P.L. Lavrof’un ‘Rusya Sosyal– Demokratları, Batı’daki yöntemleri şaşmaz bir model olarak almaktadır’ sözle- rinin bir polemik manevrasından öte olmadığını herkes anlayacaktır. Sosyal– Demokratların (komünistlerin – *R.Y.*) aslında buradaki siyasal koşulları hiçbir zaman unutmadıklarını, hiçbir zaman Rusya’da legal bir işçi partisi kurmayı düşlemediklerini, sosyalizm için savaşa görevini hiçbir zaman siyasal özgür- lük için savaşa görevinden ayırmadıklarını herkes anlayacaktır. Öte yandan Sosyal–Demokratlar (komünistler – *R.Y.*) her zaman, bu savaşın komplocular tarafından değil, işçi sınıfı hareketine dayanan devrimci bir parti tarafından yür- rütülmesi gerektiğini düşünmüşlerdir, düşünmektedirler. ...

“Bu örgütün otokrasiye karşı yıkıcı bir darbe indirmede ne gibi yöntemlere baş- vuracağını önceden tartışmak, örneğin ayaklanmayı mı, yığınsal siyasal grevi mi, yoksa başka bir saldırı biçimini mi tercih edeceğini önceden tartışmak, bu sorunu şimdiden kararlaştırmak, boş doktrinerlik olur. Generallerin daha asker- lerini toplamadan, seferber etmeden ve düşmana karşı bir kampanya başlatma- dan, savaş konseyi toplamasına benzer. Proletarya ordusu şaşmaksızın ve güçlü bir Sosyal–Demokrat (komünist – *R.Y.*) örgütün yöneticiliği altında ekonomik ve siyasal kurtuluşu için savaştığında, hangi savaş yöntemlerinin ve araçlarının kullanılacağını generallere o ordunun kendisi gösterecektir. Otokrasiye son dar- beyi indirme sorunu ancak o zaman karara bağlanabilir.

(...)

“Rus Sosyal Demokrasisi (komünist hareketi – *R.Y.*) henüz çok gençtir. Teorik sorunların ağırlıkta olduğu embriyonik döneminden yeni yeni çıkmaktadır. Pra- tik eylemlerini geliştirmeye yeni yeni başlamaktadır.

“Rusya Sosyal–Demokrasisinin (komünist hareketinin – *R.Y.*) önünde koskoca, hemen hemen hiç dokunulmamış bir çalışma alanı durmaktadır. Rusya işçi sını- fının uyanışı, bilgiyi, örgütü, sosyalizmi kendiliğinden arayışı, sömürücülere ve ezenlere karşı savaşımı gün geçtikçe yayılıyor, çarpıcı biçimde açığa çıkıyor. Rusya kapitalizminin yakın zamanlarda gerçekleştirdiği büyük ilerleme, işçi sı-

nıfi hareketinin derinlemesine ve genişliğine kesintisiz biçimde büyüyeceğinin garantisidir. Öyle gözüküyor ki şu anda kapitalist devresellikte endüstrinin ‘geliştiği’, işlerin tıkırında gittiği, fabrikaların tam kapasite çalıştığı ve yeni fabrikaların, işletmelerin, anonim şirketlerinin, demiryollarının vb. vb., mantar gibi bittiği bir dönemden geçiyoruz. Endüstrinin bu ‘zenginleme’ döneminin ardından kaçınılmazlıkla ve oldukça sert bir biçimde gelecek çöküşü tahmin etmek için peygamber olmak gerekmiyor. Bu çöküş yığınla küçük mülkiyet sahibini yıkma sürükleyecek, yığınla işçiyi işsizler safına atacak, dolayısıyla her sınıf bilinçli, düşünen işçinin uzun süredir karşılaştığı sosyalizm ve demokrasi sorunlarıyla tüm işçileri kesin bir biçimde karşı karşıya getirecektir. Rusya Sosyal–Demokrasininin (komünist hareketinin – R.Y.) görevi, bu çöküş geldiğinde, Rusya proletaryasının daha sınıf bilinçli, daha birleşik, Rusya işçi sınıfının görevlerini kavrayan, şu anda büyük kârlar vurmakta olup, zararlarını her zaman işçilere ödetmeye çalışan kapitalist sınıfa karşı direnebilen ve Rusya işçilerini ve tüm Rusya halkını zincire vuran polis otokrasisine karşı çözümleyici bir savaşta Rusya demokrasisine öncülük etmeye yetenekli bir sınıf olmasını sağlamaktır.”¹⁶

Lenin’in yukarıdaki alıntısında Menşeviklerimizin alet etmek istedikleri amaçla tam ters şeyler söylediği açıktır. Lenin, acil ekonomik istemler üzerinde ajitasyon yaparken, günün acil siyasal istemlerini unutmamın diyor. Ekonomik istemler çevresindeki ajitasyon çalışmasını günün siyasal gereksinimlerine bağlamalıyız diyor. Nedir bu siyasal gereksinimler? Hareket hangi aşamada ise ona göre, parti kurulmamışsa parti kurmak, ortam gerektiriyorsa silahlı direniş komiteleri örgütlemek vb.

O zaman Yenice’den yaptığımız ilk alıntıda “neden stratejik aşamadan ayrı bir BUDA” sorusuna yanıt alamadık. Belki başka yerlerde bir yanıt bulabiliriz.

* * *

Yenice yazısının bir başka yerinde şunları söylüyor:

“Parti stratejisi, programı değişmediğine ve eylem programı, *yıllardır öne sürülen* yakıcı istemleri içerdiğine göre onda yeni ve önemli olan nedir?

“Yeni ve önemli olan her şeyden önce Eylem Programı’mızın dünyada ve ülkemizde artan tehlikeler ve olanaklarla belirlenen somut durumun çözümlemesine dayanmasıdır.

(...)

“Leninci partinin politik çizgisi, ya da güncel politikası strateji ve taktiğinin diyalektik bileşkesidir. Partinin stratejisini, stratejik yakın devrim hedefini belirleyen program, sosyal gelişmenin tarihsel olarak belirli bir dönemi için esas itibarıyla değişmeden kalan gerçek sınıfsal çıkarlar temelinde saptanır. ...

(...)

“Ne ki, Lenin’in belirttiği gibi, ‘önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz’. Somut tarihsel durum ele

¹⁶ V.I. Lenin, “Rusya Sosyal–Demokratlarının Görevleri”, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.2, s.328–346.

alınmalı, yığınların haleti ruhiyesi, şu veya bu savaşımlı destekleme yetenekleri göz önüne alınmalıdır. (Lenin, c.11, s.116)

“Hemen burada bir soru da biz soralım: Bugün, Türkiye’de yığınların bilinci, haleti ruhiyesi, durumu ‘devrim, halk demokrasisi için’ belgisini, bunu temel alan bir eylem programını desteklemeye hazır mıdır? Bu soruları ‘evet’ diye yanıtlayan pek yok. Ama cuntanın, 12 Eylül rejiminin baskı ve zorbalığının ‘devrimci bir durum’ yaratacağı olasılığına bel bağlayarak politika çizenler, dolaysız devrim hedefini gösterenler var.”¹⁷ (abç)

Alıntıda çok sayıda çarpıtma bir saç örgüsü gibi geliyor. Şaşkına dönmek için söylenenleri tek tek ele alıp çözmeliyiz:

1. “Parti programı değişmediğine, eylem programı yıllardır öne sürülen yakıcı istemleri içerdiğine göre...” eski programın, o eski berbat programın acil istemler bölümü ondan ayrılmış ve acil istemlerin çevresine ayrı bir iktidar aşaması getirilmiş demektir. Hatırlarsanız eski programda (3. Program) üstü ustaca örtülü biçimde bir “*demokratik dönüşümler aşaması*” vardı. İşte şimdi yaptıkları, anlayışlarında zaten var olan bu garip aşamaya ayrı bir program getirmek olmuştur.

Acil istemlere bir iktidar aşaması önermek ve bunu programlaştırmak, bu Marksizm’in bildiği bir şey değildir. Var olan geri bilinç düzeyine bakarak ayrı bir iktidar aşaması önermek ve halkın bilincinin geriliğini sömürücü bir sınıfla işbirliği yapmak için gerekçe göstermek, bunlar herhalde anlaşılabilir.

2. “Leninci partinin politik çizgisi, ya da güncel politikası strateji ve taktiğin diyalektik birleşimidir”... Doğru. Ancak kendilerinin yaptığı bu değildir. Kendileri, güncel tutuma, taktiğe ayrı bir program düzmekte, ayrı bir iktidar aşaması önermektedirler. Ülkenin sürekli değişerek içinden geçmekte olduğu koşulları dikkate alan bir tutumla, stratejinin çözümlediği genel anlayışlara uyarlı biçimde, önümüzdeki devrime (yani stratejik aşamaya, yani minimum programı gerçekleştirmeye) varmak için çalışıyoruz. Menşeviklerimizi ise BUDA anlayışıyla stratejiyle taktiği birbirinden koparmış oluyorlar.

3. Menşevikler nerede bir Lenin alıntısı vermişlerse, o alıntının üzerinde dikkatle durmak gerekir. Üçüncü olarak Yenice’nin kullandığı alıntıyı ele alalım. Lenin’i yine cimbrizlamışlar ve yine söylediğinin tam tersine kullanmaya yeltenmişler.

Hem bu kez daha kaba bir hile de var. Yukarıda alıntıyı aynen onların *Yol ve Amaç*’da dizdikleri gibi dizdik. Görülüyor ki dipnot numarası Lenin’in cümlesi ardından değil, Yenice’nin cümlesinin ardından geliyor. Lenin’in söylediği şu kadardır: “Önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz.” Bundan sonra gelen cümle (ve taşıdığı “haleti ruhiye” fikri) Yenice’nindir.

Dipnot numarası yanlış yere konmuş diyebiliriz. Fakat hemen ardından gelen cümlelerle bunun bir yanlışlık olmadığı ortaya çıkıyor. Şöyle diyor: “Hemen burada bir soru da biz soralım. (Başka soru soran yok. Yenice bunu ‘Lenin konuştu biz de konuşalım’ anlamında söylüyor.) Bugün Türkiye’de yığınların bilinci, haleti ruhiyesi...” devrim hedefini kaldırır mı... diye gidiyor. Haleti ruhiyeden (psikoloji) konuşan Yenice’den başkası yok. Ancak dipnot numarası öyle yerleştirilmiş ki okuyanın kafasında Lenin ve haleti ruhiye kavramı birleşiyor. Bu bilinçli bir hiledir. Dipnot numarasının ardından gelen cümle olmasa, o kadar dağınık çalışıyorlar ki (iki

¹⁷ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.36–37.

yıl sonra çıkacak *İşçinin Sesi*'nden alıntı verdiklerini biliyorsunuz!) bir yanlışlık olabilir diyeceğiz. Ama öyle değil, çünkü *kilit* haleti ruhiye (psikoloji) sözcüğündedir.

Daha ilginç, Lenin, “önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz” derken bakın bunu ne için söylüyor.

RSDİP'nin programında “kurucu meclis” istemi var. Bunun gerçekleşmesi için savaş veriyorlar. 1905 devriminin bir kazanımı olarak Duma toplanıyor. Duma, yaşamın prizmasında değişim geçirerek ortaya çıkmış bir kurucu meclistir, ya da daha doğrusu öyle olduğunu anlaması, öyle olması, öyle davranması gereken bir meclistir. Ancak Kadet'ler egemen olduğu için bu işlevini yerine getiremiyor.

Lenin'den alıntı verdikleri yazı işte böyle bir ortamda yazılıyor. Duma toplanmış ama gerçek iktidarı eline alamamış. Şimdi ne söylemek, nasıl bir belge ile çıkmak gerekiyor? “Kurucu meclis toplanmalıdır” belgisi, programda olan bu belge artık kullanılabilir mi? Kullanılamaz, çünkü toplanmış. Günün sorusu böyle bir meclisin toplanması değil, iktidarı eline geçirebilmesidir. Yaşam ilerlemiş. Lenin o cümleyi bu çerçeve içinde yazıyor. Bu çerçevenin “haleti ruhiye” ile uzak yakın ilgisi yoktur.

Şimdi Lenin'in o cümlesini biraz daha genişçe okuyalım:

“Bir Marksist hiçbir durumda şunu unutmamalıdır ki, *acilen* yaklaşmakta olan savaşımın belgisi, belli bir programın *genel* belgisinden basit ve doğrudan bir biçimde çıkartılamaz. *Şu anda*, 1906 yazında ya da sonbaharında, acilen yaklaşmakta olan savaşımın belgisini belirlemek için programımıza referans vermek (Bak son bölüm: Otokrasinin Yıkılması ve Kurucu Meclis, vb.), yeterli değildir. Bunu belirlemek için somut tarihsel durumu dikkate almamız, devrimin tüm gelişmesini, sırası içinde tüm ilerleyişini çizmemiz gerekir. Görevlerimiz yalnız programın ilkelerinden değil, aynı zamanda hareketin *geçmiş* adım ve aşamalarından çıkartılmalıdır. Ancak böyle bir tahlil bir diyalektik materyalist için zorunlu olan, gerçekten tarihsel bir tahlil olabilir.

“Ve tam da böyle bir tahlil göstermektedir ki, nesnel siyasal durum, bugün halkın bir temsilci meclisinin *var olup olmadığı* sorusunu değil, bu temsilci meclisin *iktidara sahip olup olmadığı* sorusunu öne çıkarmıştır.

“Kadet Duması'nın çöküşünün nesnel nedeni halkın gereksinimlerini dile getireme değildi. *İktidar* için savaşım olarak ortaya çıkan *devrimci* görevle başa çıkamamasıydı. Kadet Duması kendini anayasal bir organ sandı, oysa gerçekte *devrimci* bir organdı. (Kadetler, Duma'yı devrimin bir aşaması ya da aracı olarak gördüğümüz için bize hakaret ettiler, ancak deneyim *bizim görüşümüzü* tümüyle doğrulamıştır.) Kadet Duması kendini *Bakanlar Kurulu*'na karşı savaşımın bir organı sandı, oysa gerçekte tüm eski rejimin *yıkılması* için bir savaşım organıydı. Gerçekte olan da buydu, çünkü gerçek ekonomik durumun istediği buydu. Ve de *bu* savaşım için Kadet Duması işe yaramaz bir organ *çıktı*.

“Şu anda en cahil köylünün bile kafasına şu düşünce çakılmaktadır: Duma işe yaramaz. *Halk iktidara sahip değilse* hiçbir Duma işe yaramaz. Ama iktidarı nasıl almalı? Eski rejimi *yıkarak* ve yerine yeni, halktan yana, özgür ve seçimle gelmiş bir rejim kurarak. *Ya* eski rejimi *yıkacaksın*, *ya da* devrimin amaçlarının köylülüğün ve proletaryanın belirlediği kapsamda gerçekleştiremeyeceğini itiraf edeceksin.

“Sorunu bu biçimde *yaşamın kendisi* koymuştur. 1906 böyle koymuştur. Ve de Kadet Duması’nın dağıtılması böyle koymuştur.

“Tabii, devrimin bu sorunu bir çırpıda çözeceğini garanti edemeyiz. Savaşımın kolay ve basit olacağını, utkunun tam ve mutlak olarak sağlanacağını garanti edemeyiz. Hiç kimse savaşımın arifesinde böyle garantiler veremez. Bir belge kolay ve basit bir utkunun garantisi değildir. Belgi belli görevleri yerine getirmek için ulaşılması gereken amaca işaret eder. (Ne güzel tanımlamış. Sonra buna tekrar döneceğiz. – R.Y.) Geçmişte böyle bir güncel görev, halkın temsilcisi bir meclisin genel olarak yaratılması (ya da toplanması) idi. Şimdi görev, böyle bir temsilci meclis için *iktidarı* ele geçirmektir. Bunun anlamı, eski rejimi kaldırmak, yok etmek, *yıkmaktır*, otokratik hükümeti yıkmaktır.”¹⁸

Lenin’in söylediğiyle bunların söylediği arasında bir ilinti var mı? Hilekârlığın bu düzeyi karşısında dil yetersiz kalıyor. Bazı soyut fikirler vardır, ona öyle, buna böyle gelebilir, terazisi yok tartamazsın, sözlükte yok açıp bakamazsın. Bu öyle bir şey de değil. Lenin’in cümlesini doğru mu kullanıyoruz? Nerede Lenin alıntısı kullanmışlarsa hepsinde çarpıtma var!

4. Gelelim “haleti ruhiye” sorununa. Halkın psikolojisine göre program ve iktidar aşaması belirlemeye, bu en onursuz kuyrukçuluğa en güzel yanıtı yine Lenin vermektedir:

“Durum açtı: Ya Kornilof’un diktatörlüğü, ya da yoksul köylü ve proletaryanın diktatörlüğü. *Parti yığınların ruhsal durumuyla yönlendirilemez*. Çünkü o değişkendir. *Parti nesnel bir çözümleme ve devrim değerlendirmesiyle yönlendirilmelidir*.”¹⁹ (abç)

Nasıl bir iktidar önerileceği konusunda psikoloji rol oynamaz. Toplumsal yapının, ülkenin önündeki ekonomik–toplumsal görevlerin ve bunları yerine getirmeye yetenekli güçler, yapamayacak güçler ve yapılmasına sonuna kadar karşı çıkacak güçlerin aklı başında bir değerlendirilmesiyle varılmak istenen nokta saptanır. Psikoloji ise bu noktaya emekçi halkı getirebilmek için dikkate almak zorunda olduğumuz, ona yol bulmaya çalışırken dikkate alacağımız ve dikkate alarak bu psikolojiyi değiştireceğimiz ve değiştirdiğimiz oranda da hedefimize varmamıza yardım edecek bir faktördür. Bunun tersi bir anlayıştan daha onursuz bir burjuva kuyrukçuluğu olmaz. Halk istemiyor! Halkların dünyada zaman zaman neleri istediği bellidir. Halk Demokrat Partiyi istiyordu, halk Hitler’i de istiyordu. Ortada bir çarpık bilinçlenme var. İlerici insanların bu bilinci düzeltmek görevi var. Yaşamda bu bilinci düzeltmek için tutacak noktalar da var. Hayır, Menşevik savaşımı bırakmış kenara, halkın bilinci geri, devrimi şimdilik bırakalım diyor!

Marksizm’in devrimci özünü koruyan *Türkiye Komünist Partisi* ise, eski partinin içinden koparak örgütlenmeye başladığı ilk günden bu yana Lenin’in öğüdünü tuttu, “nesnel bir çözümleme ve devrim değerlendirmesiyle” yolunu açtı. Resmilerimiz buna goşistlik, serüvencilik dediler! Konunun bu yönüne Yenice’nin sözünü ettiği “dolaysız devrim hedefi” ve belgeler konusıyla bağlı olarak ileride değineceğiz.

* * *

¹⁸ V.I.Lenin, “Duma’nın Dağıtılması ve Proletaryanın Görevleri”, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.11, s.116–118.

¹⁹ V.İ. Lenin, “RSDİP(B) Merkez Komitesi Toplantısı, 1917”, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.26, s.191–192.

Menşeviklerden okuduğumuz bu alıntı da “neden” sorusunu yanıtlamadı. Neden stratejik devrim aşamasından farklı bir ulusal devrim aşaması öngördüler ve buna bir program önerdiler sorusunu irdelemeyi sürdürelim, belki yanıtı başka yazdıklarında buluruz:

“Sözü yine Lenin’e bırakalım: ‘Verili bir durumu değerlendirirken bir Marksist olası olandan değil, gerçek olandan hareket etmelidir... Gerçeklere sırtını dönüp ‘olasılıklardan’ söz etmek sadece gülünçtür... Bir Marksist önümüzdeki aşama için olasılığı göz önüne alıp, köylülüğün burjuvazi ile anlaşma içinde olduğu sıradaki güncel görevleri unutursa, bir küçük burjuvaya dönüşür... Köylülüğün burjuvazinin kuyruğuna takılmayacağı mutlu ve tatlı gelecek olasılığı nedeniyle... bugünkü *tatsız* gerçeği unutmuş olur.’ (Lenin, c.24, s.43–45)

“Eylem Programı, stratejik programda gerekliliği, kaçınılmazlığı (yani olasılığı) saptanmış devrimi ve sınıfsal bağlaşıkları gerçekliğe çevirmek amacıyla, içinde bulunulan somut durumda atılması gereken adımları, görevleri ve yolları gösterir. ‘Tatsız gerçeği’, ‘mutlu devrimci geleceğe’ bağlayan köprüdür. ... Devrime giden en kestirme yol, *dolaysız* devrim çağrısıyla değil, somut koşullara göre değişen bilimsel ve gerçekçi eylem programları ile çizilir.”²⁰ (abç)

Yenice yine aynı sahteciliği yaptı. Lenin’den nokta noktalarla bir alıntı verdi. Ne dedi? Lenin *tatsız gerçeği* unutmaktan söz ediyor. Hah, gördünüz mü, “ulusal demokrasi” burjuva demokrasisidir, burjuvazi gerçekleştirecektir, belki bir ucundan da biz tutarız. Bunun böyle olmasını zorlayan Türkiye’nin bugünkü koşullarıdır ve bu işte “tatsız gerçek”tir. Bu *tatsız gerçeği* mutlu geleceğe, yani stratejik devrim programına bağlayan da BUDA programıdır.

Tek sözle korkunç! Düşünebiliyor musunuz ki, a) Dört cümlelik alıntı *Nisan Tezleri*’nin üç ayrı sayfasından, hem de can alıcı yerleri atılarak toparlanmış. (Bak cilt: 24, s.46–48) *Kendi içinde anlam bütünlüğüne* sahip bir paragraf bir sayfadan, bir başkası bir başka sayfadan alınabilir. Ancak, bir cümle bir sayfadan, öteki cümle bir başka sayfadan ve aradaki çok önemli mantık bağları atılarak alınırsa bu cımbızlamadır, sahteciliktir. b) Bu da yetmemiş ve Lenin’in söylemek istediği tamamıyla çarpıtılmış, c) ve sonra bu çarpıtmaya yaslanarak “tatsız gerçek” edebiyatıyla BUDA’nın doğruluğu kanıtlanmış!

Nisan Tezleri’nin yazıldığı ortama bakıp Lenin’in ne demek istediğini ve neyi önerdiğini anlamaya çalışırsak, Menşeviklerin isteğine alet olmayacağı apaçık ortaya çıkar.

Şubat devrimi olmuş, burjuvazi iktidarı almış ve bu anlamda burjuva demokratik devrimi tamamlanmış. Hem de aynı anda, öte yanda bir de Sovyetler kurulmuş. Sovyetler, “işçi–köylü–devrimci–demokratik diktatörlüğünü” temsil ediyor. Ülkede ikili bir iktidar var, ama gerçek iktidar burjuvazinin elinde. Neden bu böyle? Neden gerçek iktidarı Sovyetler eline alamamış da burjuva kurucu meclis almış? Çünkü köylülük burjuvazinin dümen suyunu izliyor. Sovyetlerin içinde köylülük, iktidarı Sovyetlere almak için çalışmıyor, işçi sınıfının da yolunu kesiyor. SR’ler ve Menşevikler buna yardım ediyor. Köylünün siyasal temsilcileri, “bu burjuva devrimdir iktidarı burjuvaya vermek gerek” diyor ve kendi eliyle teslim ediyor.

Böyle bir durumda Lenin bu yazıyı yazıyor. İlerde köylü işçiyi destekleyecekmiş, şimdi bunları bırakın diyor. Köylü bugün burjuvayı destekliyor ve ama devrim burada duramaz. Ya geriye gidecektir ya ilerleyecektir. İlerlemek zorunda, yoksa yıkılacaktır. O zaman ne yapmak gerekir? Köylüyü bölmek gerekir. Köylüyü bölmeden, köylünün burjuvaya desteği ortadan kaldıramaz. Köylüyü böleceğiz, *yoksul köylüyü* örgütleyeceğiz, onu zengin köylüden ayıraca-

²⁰ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.37.

ğız, çünkü köylünün burjuvayı desteklemesinin altındaki sınıf özü *kulaklara* teslim olmaktan geliyor. O zaman köylülüğü böleceğiz, emekçi köylüyü örgütleyip savaşa süreceğiz.

Lenin'in o ortamda söyledikleri *devrimi ilerletmek* anlamına geliyor. Bir devrim çok kendine özgü biçimde tamamlanmış ve bir başka devrime büyüyor. Burjuva demokratik devrimi, sosyalist devrime büyüyor.

Bizim Menşeviklerimiz, Lenin'in bu söylediklerinin mantığını gizleyerek, "tatsız gerçekler"e devrimden çok geride bir iktidar aşaması gerekir diyorlar. Oysa Lenin, oportünist mantığının *tam tersiyle* geliyor: Köylü burjuvaziyi desteklediği için önümüzdeki devrimci adımı geri çekelim demiyor, tersine, köylülüğü bölerek, devrimi ilerleterek bu desteği kıralım diyor. Bir devrimden bir başka devrime!

* * *

Yukarıdaki Menşevik alıntı da "neden" sorusunu yanıtlamadı ama bizler inatçı insanlarız, aramayı sürdürüelim. Yine Yenice'den:

"... Sağa ve sola savrulmamak, stratejiyi taktiğe feda etmemek, güncel görevleri atlamamak için devrimci bir eylem programının sahip olması gereken temel özellikler nedir? Bunları şöyle özetleyebiliriz:

"Birincisi, devrim sürecinin içinde bulunulan stratejik aşamasının doğrultusunda olmalı, onun karakterini yansıtmalıdır. O tarihsel anda toplumsal ilerleme için en tehlikeli, en zararlı politik baş düşmanı, eğilimi hedef almalıdır. Enternasyonalist görevlerle uyumlu olmalıdır.

"İkincisi, somut karakterde olmalıdır. Yığınlar tarafından kavranabilmeli, benimsenebilmeli, yani yaşama geçirilebilir olmalıdır. Yığınların savaşımını yükseltme, baş düşmana karşı politik güçleri birleştirme yeteneğinde olmalıdır.

"Üçüncüsü, o tarihsel anda, yalnız baş politik düşmandan kurtulmayı değil, devrim sürecinde, o günkü güçlerin karşılıklı yer alımı açısından olanaklı olan en ileri adımı oluşturan ivedi pozitif bir politik hedefi içermelidir."²¹

Bu söylenenleri doğru kabul ederek bir öneri (eylem programı) de biz yapabilir miyiz? Bakalım nereye savrulunacak? Şöyle bir öneri: Türkiye'deki ABD üslerinin çitleri iki metre geriye alınsın!

1. Şimdi bu enternasyonalist mi, enternasyonalist stratejik aşamanın karakterini yansıtıyor mu? Evet, ABD emperyalizmine karşı. En tehlikeli siyasal baş düşmanı da belirlemiş, emperyalizm ve cunta.

2. Bu istem, Yenice'nin ikinci maddesinin isteklerini de karşılıyor. Çok somuttur, herkes kolayca anlayabilir. Hem de yaşama geçirebilir. Kazma kürekle bile yapılabilir.

3. Üçüncü maddede, o günkü güçlerin karşılıklı yer alımı açısından en olanaklı olan bir siyasal hedefi içermeli dendiğine göre, bu işi Doğru Yol Partisi yapsın dersek o da üçe uymaz mı?

Görüldüğü gibi, bizim önerimiz de Yenice'nin, *devrimci* bir eylem programı için zorunlu saydığı üç maddeyi kapsamaktadır. Öneri ciddi değildir, espridir, mizahtır ama demagoji değildir.

²¹ Yenice, *agy*, s.38.

* * *

Buraya dek Menşeviklerden aldığımız hiçbir alıntı “neden” sorusuna yanıt getirmedi. Bu akıl yürütmelerin hiçbirisi ne kendi iç mantıksal tutarlılıkları açısından, ne de teorik açıdan doğru ve anlamlı değildir.

Gördüğümüz Menşevik alıntılar “neden” sorusunu yanıtlamadı ama yararsız olmadı. Resmi TKP basınında Partizan Kliği'nin saray darbesinden bu yana yoğunlaşan aşırı bilgiç, pedagojik, öğretmen edalı, çok mürekkep yalamış havalı, lastikli üslubun da en az bir önceki denli kof ve sığ olduğunu gösterdi.

Son olarak şunu yapabiliriz. Yenice'nin söz konusu yazısının çeşitli yerlerine gömülmüş, çevresi örtülerek gizlenmiş bazı görüşleri birlikte okuyabiliriz. Bu yapacağımız cimbrizlama olmayacaktır, çünkü hem verdiğimiz bölümler kendi içlerinde anlam bütünlüğüne sahiptir, hem de görüşlerin ruhunu doğru yansıtmaktadır. Okuyalım:

“Buraya kadar anlatılanlardan, Eylem Programı'nın ülkede bir devrimci durum olmadığını, buna da bağlı olarak yığınların dolaysız devrim çağrısını benimsemeye, desteklemeye hazır olmadığı göz önüne alınarak hazırlandığı yeterince ortaya çıkmış olsa gerek...

“Öte yandan, bugün güçlerin karşılıklı yer alımı, rejimin içine girdiği bunalım hoşnutsuz yığınlarda belirli bir hareketlenme, rejim karşıtı güçlerin toparlanması ile politik güçler oranında barış ve demokrasi güçlerinden yana ivedi bir değişim sağlanabileceğini ortaya koyuyor. Güçler oranında böylesi bir değişimle, 12 Eylül rejimine son verilebilir, ulusal demokratik bir hükümet kurularak, ulusal demokrasi programındaki dönüşümler yaşama geçirilebilir. Bu nesnel koşulları olgunlaşmış bir olasılıktır.”²²

“... İçinde bulunduğumuz nesnel ve öznel durumun somut bir çözümlenmesine dayanarak, böyle bir ivedi politik hedef saptıyor. Nedir bunlar?

“Birincisi, daha önce de belirtildiği gibi yığınsal ve politik güçlerin karşılıklı yer alımı cunta rejimine son vererek, ulusal demokrasi programının uygulanmasını sağlayacak bir politik güçler oranına ulaşmak için elverişlidir. Bu gerçek, yani nesnel koşulları olgunlaşmış bir olasılıktır. Yığınları hareketlendirecek, güçleri birleştirecek politikalarla, girişkenlikle hızla gerçekliğe dönüşebilir.

“İkincisi... Cuntanın ‘demokrasi’ manevrası, hem ister istemez açtığı kimi yasal olanaklarla, hem de yarattığı düş kırıklığıyla, yığınların hareketlenmesi, rejim karşıtı güçlerin birleşmesi için eskiye göre daha elverişli bir ortam yaratıyor. Bu koşullarda, hem yasal olanakları sonuna kadar kullanarak, ama asıl yığınlara başvurup onların eylemiyle bu olanakları zorlayarak, henüz devrimci, köklü dönüşümlere başlamak için yeterli olmasa da, 12 Eylül rejimin sürmesine de izin vermeyecek bir güçler oranı oluşturma olanağı artıyor.

“Üçüncüsü, 12 Eylül rejimine karşı olan, barış ve demokrasi isteyen güçlerin, yığınların bilinci, durumu, etkinlikleri ve amaçları da nesnel bir gerçekliktir. Leninci bir parti devrim için savaşıma yetenekli, niyetli, hazır olmayan, ama önemli ve yığınlar üzerinde etkin, burjuva demokratik güçlerin varlığını gör-

²² Yenice, *agy*, s.41–42.

mezlikten gelemez. ... Devrimci işçi sınıfı hareketinin, TKP'nin, diğer devrimci güçlerin bugünkü gücü, bu gücün burjuva demokrat güçlere oranı da abartılmadan göz önüne alınması zorunlu bir nesnel gerçektir.

“... TKP, Eylem Programı'ndaki, ulusal demokrasi ivedi politik hedefini ve dönüşümler programını, elbette politik yaşamda etkin burjuva demokrat güçleri ve onların programlarını, politik hedeflerini göz önüne alarak, hesaba katarak saptamıştır.”²³

“... Sonra yığınların yakıcı ekonomik toplumsal istemlerini, sınırlı da olsa ivedi bir politik hedefe bağlamak, onların politik bilinçlenmesine yani, gözlerinin erk sorununa çevrilmesine katkıda bulunacaktır. Kuşkusuz, böylesi bir ivedi politik hedefin, burjuva demokrat politik güçlerle ortak bir politik hedef çevresinde birlik olanaklarını arttırması, onu gerekli kılan önemli bir başka nedendir.”²⁴

Bu çok dolambaçlı cümleleri bir düzene sokarsak Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması'nın gerçek nedenini şöyle sıralayabiliriz:

BUDA diye stratejik devrim aşamasından farklı bir aşama gereklidir çünkü:

1. Ülkede devrimci durum yoktur, bu nedenle yığınların bilinci geridir. Yığınlar dolaysız devrim çağrılarına rağbet etmiyorlar.

2. Öte yanda, yığınlar üzerinde çok etkin burjuva demokratik güçler vardır.

3. Ve devrimci güçlerin gücü burjuva demokratik güçlerden çok düşüktür.

4. Güçler dengesi “henüz devrimci, köklü dönüşümlere başlamak için yeterli olmasa da”, daha geri bir hedefi gerçekleştirmek için olgunlaşmıştır. Sivil yönetime geçmek için olgunlaşmıştır.

5. Bu nedenle Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması (BUDA) programı *burjuva güçlerle birlik amacıyla hazırlanmıştır.*

BUDA burjuvaziyle işbirliği için önerilmiştir.

7. BARIŞ VE ULUSAL DEMOKRASİ PROGRAMI NELER ÖNERİYOR?

Menşevik programın evrimini, “Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı”nın (BUDEP) neler önerdiğine bakarak kaldığımız yerden sürdürelim.

Yazımızın geçen bölümünde gördüğümüz gibi, Yenice'ye göre eylem programı, stratejik eylem programının karakterini yansıtmalıydı. Biz de buna karşı, “ülkemizdeki ABD üslerinin çitleri 2 metre geriye alınsın” istemini yükseltmiştik. Bununla göstermek istediğimizi, Menşevik mantığın vardığı saçmalığı, BUDEP'in önerileri daha da güzel ortaya sermektedir. Yenice, “karakteri yansıtmama” konusunda ne denli sulanmış olursa olsun, yine de koşul getirdiği için, bunlar BUDEP'in maddelerini yorumlama sırasında ayağına dolaşmaktadır. BUDEP'in maddeleri, devrimin karakterini öyle kolayca yansıtmıyor. O zaman Yenice *geniış* bir yorum yapmak zorunda kalıyor. Bu geniş yorumlamayla BUDEP'in devrim programının karakterini yansıtmaması

²³ Yenice, *agy*, s.44–45.

²⁴ Yenice, *agy*, s.43.

engelini aştıktan sonra da, BUDEP’i uygulayan, öznel niyeti ne olursa olsun nesnel olarak anti-emperyalist, anti-tekel olur diyor. Cuntayı destekleyen ABD ve en gericiler olduğuna göre cuntaya karşı kim *ne* yaparsa, niyeti ne olursa olsun anti-emperyalist oluyor!

BUDEP’in ve onu gerçekleştireceklerin neden ve nasıl anti-emperyalist, anti-tekel olduklarını Yenice’den aktarıma inanılmazsa gelin yazısını birlikte okuyalım:

“(BUDEP – R.Y.) Emperyalizmin saldırgan planlarını, politikasını püskürtmeyi, emperyalizmin ve işbirlikçi tekellerin dayattığı, desteklediği 12 Eylül rejimine son vermeyi başa alıyor. Başta ABD emperyalizminin ve işbirlikçilerinin hegemonyasını, etkinliğini sınırlamayı hedefliyor.

“Bu nitelikleriyle o, anti-emperyalist, anti-tekel karakterde bir eylem programıdır. Evet, o, ‘NATO’dan çıkmak, devletleştirmeler gibi’ köklü anti-emperyalist, anti-tekel dönüşümleri içermiyor. Eylem Programı’na bu karakteri kazandıran; barış ve ulusal demokrasi savaşımını yükselterek bu dönüşümlerin önündeki baş politik engelleri kaldırmayı hedef almıştır.

“(…) Ülkede burjuva demokrasiden bile eser bırakmamaya çalışan, bunu büyük ölçüde başaran cunta, 12 Eylül rejimi kimin, hangi güçlerin temsilcisidir?... Eğer bu gerici diktatörlük ve yerleştirmek istediği rejim emperyalizme ve işbirlikçi tekellere dayanıyorsa, ona karşı verilen savaşım da, ona son verilerek geçilecek ulusal demokrasi de anti-emperyalist, anti-tekel bir öz taşıyacaktır.

“Aynı nedenle bugün, barış için ve 12 Eylül rejimine karşı burjuva demokratik hak ve özgürlükleri, kurumları korumak, geliştirmek için savaşım veren her güç, herkes, amaçları bununla sınırlı olsa da, özde anti-emperyalist, anti-tekel bir savaşım verdiğinin bilincinde olmasa da, nesnel olarak böylesi bir savaş vermiş oluyor.”²⁵

12 Eylül cuntası emperyalistler ve tekeller tarafından getirildiği için bu cuntanın gitmesini isteyen herkes anti-emperyalist ve anti-tekel olmaktadır. Böylece dolaylı yoldan AP’nin vb. de anti-tekel bir yanı olduğunu, hiç olmazsa nesnel olarak böyle olduğunu kabul ediyorlar. Burjuvazinin nesnel devrimciliğinden de söz edebilirlerdi.

Şimdi programın belli başlı maddelerine gelirsek:

- Bir kez bu programda NATO’dan çıkmak yoktur.
- Devletleştirmeler yoktur. Yalnızca yeraltı ve yerüstü doğa zenginliklerinin devletleştirilmesi var ki bu Ecevit’te de vardı.
- Devlet, 1961 Anayasası temelinde örgütlenmelidir.
- Erk, egemenliği *ulus* adına kullanan parlamentoya geçmelidir. Cunta gitsin parlamento olsun.
- Güvenlik organlarının demokratik temelleri olsun. (Faşistlerden arındırmak deniliyordu bir zamanlar, belki yine onu kastediyordu.)
- Ordu ulusal bağımsızlığımızı korumalıdır.
- NATO’nun dayattığı askersel harcamaları azaltmak gerekir. (Çok gerçekçi insanlar!)

²⁵ Yenice, *agy*, s.38–39, 41.

— “Uluslararası yeni bir ekonomik düzen desteklenmelidir.” Burada BUDEP çok ilginç bir şey söylemiş oluyor. “Uluslararası yeni ekonomik düzen” denilen şey Avrupa sosyal demokratlarının son yıllarda benimsediği, çok sayıda az ve orta gelişmiş ülke (Meksika, vb. dâhil) burjuvazisinin Birleşmiş Milletler’de kavgasını verdiği moda bir kavramdır. Ne sosyalizm, ama ne de çirkin tarafları olan bir kapitalizm, daha insancıl, üçüncü dünya ülkelerini düşünen bir düzen. Dünya burjuvazisinin ileriye en iyi gören kesimlerinin kapitalist pazarı derinleştirerek kapitalizmin bunalımını atlatmak, kapitalizmin kullanamadığı rezervleri işletmek amaçlarını güdüyor.

— Ekonomik bağımsızlığın güçlenmesine katkıda bulunan özel işletmelerin korunması. Bunu insan ilk başta onların “ulusal” dediği tekel dışı burjuvaziyi destekleyici bir şey sanıyor. Ancak düşünürseniz, ekonomik bağımsızlığın temellerinin güçlenmesine katkıda bulunan işletmelerin stratejik işkollarında büyük işletmeler olması gerekir. Ekonomik bağımsızlığın güçlenmesine katkıda bulunmak için dişe dokunur olmak gerekir. Yazımızın başında “demokratik—en demokratik” diye bir ayırım yaptıklarını görmüştük. İşte bunlar bu “demokratik” burjuvazidir, tekellerin içinden bir bölümdür, ya da tekelleşmemiş büyük burjuvazidir.)

Evet, yoldaşlar, BUDEP’in önerileri böyle şeylerdir. Burada bu önerilerin üzerinde durmayacağız. Bir başka yazıda bu önerileri Türkiye toplumunun ekonomik—toplumsal ve siyasal dokusunun ulaştığı düzeyle karşılaştırarak ele almakta ve nasıl bir anlam taşıdıklarını değerlendirmekte büyük yarar vardır. Ancak BUDEP’in mariz yanlarına bir örnek daha verelim. Bu programda *kadın sorunu* yoktur. “Analık” sorunu ve yalnızca kadınları değil, çırakları, genç işçileri, sendikasız ve sigortasız işçileri de ilgilendiren “eşit işe eşit ücret” vardır!

BUDEP, yaptığı somut öneriler hakkında şöyle diyor:

“İşte bu eylem programı, yığınların bugünkü somut istemlerini içeriyor ve işbirliği yapmak istediğimiz politik güçlerin ortak amaçlarını göz önüne alıyor.”²⁶

Doğru, hatta daha çok onların amaçlarını göz önüne alıyor. Türkiye’de demokrasi savaşımı biraz geliştiği ve biraz açık yığınsal çerçeve kazandığı anda, bu program yok olup gidecektir. Bu, Türkiye’deki sınıf çelişkilerinin şiddeti altında gelişecek bir demokratik savaşımın bir anda eskiteceği çok geri bir programdır.

8. BELGİLER SORUNU

Buraya dek okuduklarımızda birkaç kez “dolaysız eylem çağrısı” yapmakla bizi suçladıklarını hatırlıyoruz. Kutlu ise yazısında “halk ayaklanması perspektifi”nden söz ediyor, ama bu dolaysız eylem çağrısı değildir diyor. Böylece devrimden, halk ayaklanmasından her söz edişin “dolaysız eylem çağrısı” olmadığı ortaya çıkıyor.

Ancak onların halk ayaklanmasından söz edişiyse bizim aramızda tabii fark var. Onlar ayaklanmayı yalnız kendi “komünist bilinç”lerinde saklı tutuyorlar. Biz ise belgelerde, belgelerde ve her yerde yaygın olarak, yoğun olarak kullanıyoruz.

O zaman, belgelerde ve yoğun olarak kullanmak, işte *bu* dolaysız eylem çağırımıdır, bugünden ayaklanma çağırımıdır diye düşünülebilir mi? Bu soruyu yanıtlamadan önce, yine onlardan ilginç bir alıntı okuyalım:

²⁶ BUDEP, s.7.

“ ‘Tanklarla gelen devrimle gider’ diyenler, gerçekte bu politikalarını ‘gerici faşist diktatörlüğün devrimci duruma yol açacağı’ beklentisi dışında nesnel ve öznel koşulların hangi somut çözümlmesine dayandırıyorlar? Devrimin nesnel koşullarının olgunlaşmasını hızlandırmak, öznel etmeni hazırlamak için nasıl bir politika öneriyorlar, ne yapıyorlar? Cuntanın ‘demokrasi’ manevraları ortadayken, devrimci duruma yol açmayı başaran gerici ve faşist diktatörlüklerin pek çok canlı örneği varken bu aslında işi olurluna bırakmak değil de nedir?’”²⁷

Hatırlarsanız, kendi verdikleri bir alıntının birkaç paragraf ötesinde Lenin belgiyi şöyle tanımlıyordu: “Belgi, belli görevleri yerine getirmek için ulaştırılması gereken amaca işaret eder.”²⁸

Şimdi Yenice’nin “saldırısı” karşısında neler denebilir?

Lenin devrim sürecini ve buna bağlı olarak propaganda ve ajitasyonun ve genel olarak parti eyleminin tutacağı yolu en genel olarak ikiye ayırır: 1) Ayaklanma öncesi aşama, 2) Ulusal çapta kriz, yani ayaklanma ve devrim aşaması.

Ayaklanma öncesi aşama hem devrimci durum öncesini, hem de devrimci durumu kapsar. Devrimci durum öncesi aşama da iki ortama ayrılabilir. Biri, Avrupa’daki gibi barışçıl bir ortam bir de gericilik dönemi gibi özünde barışçıl olmayan, ama devrimci durum da olmayan bir ortam. Devrimci durum öncesi deyimi böylece hem barışçıl dönemi, hem gericilik dönemini kapsar.

Lenin, ayaklanma öncesi aşamaya, yani devrimci durum öncesiyle devrimci durum dönemine “*propaganda dönemi*”, ulus çapında kriz aşamasına “*eylem dönemi*” der.

Propaganda aşamasında belgeler halkın “haleti ruhiyesini” psikolojisini–bilincini değiştirmeye yönelir. Fiili ayaklanma çağrısı değildir, tam tersine *propagandadır*. Ayaklanmanın, devrimin propagandasıdır. Ulus çapında krize dek yaşanan değişik dönemlerde, döneme göre değişik hedefler ve belgeler olur, vurgular değişir, fakat belgelerin genel amacı propagandadır, halkın bilincini değiştirmektir, çünkü propaganda dönemi, *ayaklanmanın toplumsal psikolojik koşullarını hazırlama* dönemidir.

Eylem döneminde ise belgeler önce eyleme fiili çağrıdır. Gerçek devrim anı geldiğinde de direktif anlamını taşır.

Belgeler konusunda Leninci anlayışın bu kısa özetiyle bile, “tanklarla gelen devrimle gitmelidir” dedik diye, yarın sabah devrim yapacağız demek istemediğimiz kolayca ortaya çıkar. Bu belgi hedefimizi, halkın bilincine bu hedefi sokma isteğimizi gösteriyor. Propaganda tuttuğu ölçüde, (yalnızca bununla da gitmiyoruz, gücümüze oranla yapabileceğimiz her şeyle gidiyoruz) hedef de gerçek olacaktır. Bugünden ayaklanma yoktur, ama gayrimeşru bir iktidar ve bunu defetmek vardır. Tanklarla gelmiş, biz de silahlarla götürmeliyiz. Bu belgi, cuntayı devrimle götürebilmenin koşullarını hazırlayabilmek için atılmıştır. Ancak, savaşım süreci içinde çok daha geri çözümler de ortaya çıkabilir. O zaman bunlara, devrimci savaşımın yan ürünü denir.

Menşeviklerin gerçek komünistleri “solcu”lukla, “doğrudan ayaklanma çağrısı” yapmakla suçlayışları yeni değildir. *Propaganda ve Ajitasyonun Güncel Sorunları* broşürünün (1980) yazılma nedenlerinden birisi bu suçlamayı yanıtlamaktı. Hâlâ aynı yolda gidiyorlar, bilerek çarpıtıyorlar.

²⁷ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.37.

²⁸ V.I. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.11, s.118.

Bizim için önemli olan şudur: Bu yalan suçlamayı dört yıldır ısrarla getiriyorlar çünkü kendileri bu suçlamanın tersyüz edilmişidir. Bu suçlamayla kendilerini anlatıyorlar. Onlar aşamalı bilinç teorisinin peşinden gittikleri için, devrimle demokrasi kavgasını, ekonomiyle siyaseti, demokrasiyle sosyalizmi birbirinden koparırlar. Oportünist “aşamalar” teorisi! Bilinçte aşama, devrimde aşama, hatta asgari ücrette aşama, sonuçta her şeyde kuyrukçuluk! Suçlama bunları ele verdiği için önemlidir. Ulus çapında kriz olmadan bir ülkede devrimden söz edilebileceğini akılları almıyor. Ya da hani devrim için karar verip, haydi yapıyoruz diyecek alaylar olmadan devrimci şiarlar atılacağını akılları almıyor. Lenin yazmış, ama Lenin onları ilgilendirmiyor.

Adlar yenice ama görüşler eskice, çok eskice oportünizm.

9. SONUÇ

Buraya dek söylediklerimizin bir özeti olarak Menşevik devrim teorisinin, BUDEP’in mantığını maddeleyelim:

1. Türkiye’nin önündeki stratejik aşama, sosyalizme açılacak olan anti-emperyalist, anti-tekelleştirici devrimdir.
2. Ancak buna bugün halkın psikolojisi ve bilinci hazır değildir.
3. Etkin *burjuva demokratik* güçler vardır. Devrimci güçler ise bunlardan çok daha zayıftır.
4. Bu nedenle burjuva demokratik güçlerle birliği sağlayacak “Ulusal Demokrasi Aşaması” gereklidir.
5. BUDA’dan nereye gidileceğini işçi sınıfının ve KP’nin gücü belirleyecektir. (Bu da mavi boncuk!)

Bu mantık, hem Türkiye’yi, hem Marksizm’i ya anlamadıklarını, ya da daha olası, bilerek çarpıttıklarını göstermektedir. Türkiye’yi çarpık ele alıyorlar ve “ulusal” ve “demokratik” bir burjuvaziden konuşuyorlar, oysa Türkiye’den en “iyi” burjuva demokrat değil, liberaldir.

Marksizm’i çarpıtıyorlar. Birincisi, hadi, bizim liberal dediğimize onlar demokrat diyor olsunlar, taktik onlarla bütünleşmek yine olamaz. Leninci taktiklerin öğrettiği, bunları soyutlamak ve tarafsızlaştırmak için çalışmaktır. Burjuva devriminde bile Bolşevikler bunun için çalışmışlardır. Bizimkiler ise onlarla bütünleşmek için uğraşıyorlar.

İkincisi, halkın bilinç düzeyine bakarak iktidar aşaması belirlenmez. Görevimiz halkın bilincini toplumun *nesnel* olarak önünde duran aşama için hazırlamaktır. Bilincin o günkü durumuna göre aşama icat etmek, işte bu oportünist “aşamalar” teorisidir. Bu da değilse, bir kul çıkıp “aşamalar” teorisini anlatabilir mi?

Üçüncüsü, bugün stratejik devrim programının değil, BUDEP’in gerçekleşmesi için çalışacaklarını söylüyorlar. O zaman bir düşünelim. Oportünizm bir noktada davaya zarar vermeden sonuna dek güzel gitse, herkes oportünist olurdu. İflasların önemli bir yönünü bugün stratejik programlarını değil de BUDEP’i propaganda etmeleri hazırlayacaktır, çünkü bu strateji ile taktiği birbirinden koparmanın ta kendisidir. Diyelim ki parti güçlendi. Nasıl bir temelde güçlenecek? O noktaya dek yapılanların temelinde, “bu komünist partisidir ama şunları savunuyor” temelinde güçlenecektir. Aşamalı bir bilinç temelinde güçlenecektir. Eğer güçlenirse sıcak döneme KP’nin bu yollar güçlendiği bir şekilde gelirse işte o zaman oportünizm, o noktaya dek

ağır aksak idare eden bu günah, faturasını ister. O noktaya dek ülkenin içinde bulunduğu geçici geriliğe teslim olmuş bir çalışmanın kazandığı destek ileriye gitmesini engeller. Avrupa’da bugün pek çok KP’nin, hatta eski sosyal demokrat partilerin geçirdiği acı evrimde bu olgunun payı büyüktür. Tarihsel olarak bu olgu oportünizmin klasik burjuva reformizmine dönüşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Türkiye’de de oynayacaktır.

GÜNÜMÜZ OPORTÜNİSTLERİ DE 3 PROGRAMLI OLUYORMUŞ

“Sağ ve sol oportünizmin ortak özelliği ‘tek programlı’ olmalarıdır. Sol oportünizm ‘devrimci durum var’ derken de, ‘faşizm geldi, devrimci durum uykuya yattı’ derken de güncel politikasını, stratejik programına eşitler. Sağ oportünizm ve reformizm ise, devrimci bir stratejiye, ya da amaca sahip olmadığı, rotasız olduğu için rüzgara göre yelken açar. (...)

“Birinin politikası somut duruma bakılmaksızın olasılıklara göre belirlenir. Öbürünün politikası somut duruma teslim olmaktır. Sonuçta her ikisinin de ortak yanı kendiliğindenciliktir. İş olacağına bırakmış olurlar.”²⁹

Yenice böyle diyor! “Sol”u anladık! “Sol” hep devrimden konuşur, anarşistlik yapar, öyle “ıvır zıvır” işlerle, işçileri hastaneye götürmekle falan ilgilenmez, hadi o tek programlı olur. Peki, sağ neden tek programlı olsun? Sağ istediğin kadar programlı olabilir. Hele “devrimciliği” bırakmamış bir sağ ise mutlaka *ilerisi* için devrimci bir programa sahip olacaktır. Ama ora-ya *varmamak* için de sürekli başka programlar getirecektir.

TKP-*İşçinin Sesi*’nin programı tek değil, iki aşamalı bir devrim hedefi belirliyor ve bu iki aşamanın ancak proletarya hegemonyasıyla tek bir oluşum içinde birleşerek başarıya ulaşabileceğini işliyor.

Peki, onlar BUDEP’le ne öneriyorlar? Okuyalım:

“Devrim sürecinde, erkte ve mülkiyet ilişkilerinde köklü bir nitel değişme getirmeyen daha az önemli devrim olmayan sıçramalar da söz konusudur. Kuşkusuz, tümüyle yepyeni bir mülkiyet ilişkisine geçişi sağlayan çok daha önemli devrim sıçramaları da vardır. Bu üçü (üçü diyor, dikkatlerden kaçmasın – R.Y.) birbirine karıştırılmamalıdır. TKP Eylem Programı’ndaki, cunta rejimine son vererek ulusal demokrasiye geçiş, erkte, mülkiyet ilişkilerinde köklü nitel değişimlere elverişli olmayan bir güçler oranı altında gerçekleştiğinde, bu devrim olmayan bir sıçrama, bir geçiş olacaktır. (Birincisi bu, bir sıçrama ama devrim değil – R.Y.) Erkte ve mülkiyet ilişkilerinde köklü bir nitel değişim sağlayacak devrim sıçramasına hazırlanmaya katkıda bulunacaktır. Stratejik yakın devrim hedefimiz olan, anti-emperyalist, anti-tekel devrim erkte ve mülkiyet ilişkilerinde yapısal, köklü değişiklikler getiren bir devrim sıçramasıdır. (İkincisi, anti-emperyalist, anti-tekel devrim – R.Y.) Üçüncüsü ve sonuncusu, tümüyle yepyeni bir mülkiyet ilişkisine geçişi sağlayacak çok daha önemli bir devrim sıçraması olan sosyalist devrimin kendisidir.”³⁰

²⁹ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.37.

³⁰ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.42.

Üç etti: 1) Ulusal demokrasi, 2) anti-emperyalist, anti-tekel devrim, 3) sosyalist devrim. Üç ayrı aşama, üç ayrı program! Resmiler bizi tek programlı olmakla eleştirirken öte yanda hokkabazlık yapıyor ve *üç programlı komünist partisi* ortaya çıkartıyorlar. Gerçek bir hokkabazlık.

O zaman, günümüz oportünistleri de *3 programlı* oluyormuş diyeceğiz.

II. OPORTÜNİST PROGRAMIN İKİNCİ DÖNEMİ: KASIM 1983 SONRASI

Resmilerimiz üç programlı oluyormuş diyeceğiz ya Kasım *Atılım*'ıyla diller ansızın değişiyor. Kendi yaptıkları ve yayınladıkları “Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı”nı (BUDEP) aynen faşizm konusunda olduğu gibi bir iki sudan gerekçeyle “tedavülden” kaldırıyorlar. Ya da, kaldırıyorlar mı?

Bu bölümde Kasım *Atılım*'ıyla yansıyan, kongrede bağlanan programa ve devrime ilişkin görüş değişikliğinin ne olduğunu saptamaya çalışacağız. Bu yeni dönemin görüşlerini değerlendirmede kullanılacak iki temel kaynak vardır: *Türkiye Komünist Partisi 5. Kongre Belgeleri* (Kasım 1983) ve *TKP Programı* (Kasım 1983).

“Barış ve Ulusal Demokrasi için Eylem Programı” (BUDEP) Nisan 1983'te yayınlanıyor. Önceki bölümde ele aldığımız yazıları taşıyan, (ikinci sayısını 6 aydır beklediğimiz!) *Yol ve Amaç* Temmuz 1983'te yayınlanıyor. Aradan üç ay geçiyor, Kasım *Atılım*'ında okuduğumuz “5. Kongre MK Raporu”nda Kutlu bukalemunlaşıyor.

“Kongrenin” programa getirdiği yeniliği iyi anlamak için bu yazının ilgili bölümünü birlikte okuyalım:

“Nükleer savaş tehlikesinin ciddi boyutlara yükselmesi ülkemizdeki faşist diktatörlüğe karşı savaşımı çok yönlü etkiliyor ve barış uğrunda savaşımla diktatörlüğü yıkmak ve ulusal demokrasiyi kurma savaşımı arasında var olan bağı, çok daha dolaysız bir duruma getiriyor.

“Parti programını değiştirmeyi gerektiren öteki temel etken, her şeyden önce, Türkiye'nin bugün faşist bir diktatörlük rejimiyle yönetilmesidir. Bu, toplumdaki var olan sosyal ve ulusal (Kürt halkı ile egemen Türk burjuvazisi arasındaki) çelişkileri keskinleştirmekle kalmadı. Ek olarak, işbirlikçi oligarşinin faşist diktatörlüğü ile son derecede geniş sosyal ve politik güçler arasında da keskin bir güncel politik çelişkinin ortaya çıkmasına yol açtı. Partinin önünde duran ivedi politik görev böylece değişikliğe uğradı. Parlamenter rejimin, sınırlı da olsa, işçi sınıfına, halka verdiği tüm olanaklardan yararlanarak, yığınların aktif eylemleriyle demokratik kazanımları savunmak ve geliştirmek görevinin yerini, faşist diktatörlüğü yıkmak görevi almıştır. Bir başka deyişle, bütünsel bir süreç olan devrimin ilk aşamasına yaklaşmanın yolu değişikliğe uğramıştır.

“İvedi görev olan, faşist diktatörlüğün yıkılması, kendi başına, Türkiye halkının çözmek zorunda olduğu öne çıkan çelişkiyi, emperyalizm ve işbirlikçi oligarşi ile halk ve aynı zamanda ulusal burjuvazi arasındaki çelişkiyi çözemeyeceği açıktır.

“Partinin, işçi sınıfının önünde duran sorun, diktatörlüğü yıkan güçlerin olanaklı olan en geniş kesimleriyle birlikte, anti-emperyalist, demokratik halk devrimini *başlatmaktır*. Bu da, söz konusu devrimin ilk adımda çözmek zorunda olduğu görevleri ön plana çıkarmayı, en geniş güçleri bu görevleri çözmek amacıyla birleştirmeyi gerektiriyor. O nedenle şimdi, *faşist diktatörlüğü yıkmak ve bu deği-*

şimi, devrimin ilk aşamasına yönelmek için, geçmişe göre daha geniş güçlerin bağlaşıklığına olanak veren bir *minimum program* gerekliliği ortaya çıkmıştır. 1983 MK Plenumunda onaylanan Ulusal Demokrasi Eylem Programı bu zorunluluğun ürünüdür.

“Buradan da anlaşılacağı gibi, ulusal demokrasi, anti–emperyalist demokratik halk devriminin ilk, başlangıç basamağı olacak ve bundan sonra yolu sosyalizme açacak olan köklü anti–emperyalist, anti–tekel, demokratik dönüşümler gerçekleştirilerek, devrimin birinci aşaması tamamlanacaktır.

“MK Plenumunda hazırlanan eylem programının, devrimin ilk aşamasına özgü görevlerin çözümünü başlatması söz konusu olduğu içindir ki, MK, bu evreyi parti program taslağına almıştır. Görülebileceğı gibi, devrimin bu ilk adımını ya da evresini, onun tamamlanması evresinden ayrı bağımsız bir aşama olarak ele almak olanaklı değildir.

“Değerli yoldaşlar, *nasılsa ortaya çıkmış* olan bir yanlış anlayışa değinmek istiyorum. Bazı kimseler, devrimci süreçteki evrelerden, aşamalardan söz etmenin pek devrimci bir tutum olmadığı gibi bir kanı taşıyorlar. Troçkistlerce özendirilen bu eğilimin elbette üzerinde bile durmaya değmez. Onun ipliğı çoktan pazara çıkmıştır. Bununla birlikte, pek çok iyi niyetli insanın bilincindeki etkileri yabana atmamak gerekir. Şimdi, partimizin anti–emperyalist demokratik halk devriminin *bir ön adımından*, ilk basamağından söz etmesi bu gibi kimseler için elbette anlaşılması zor bir saptamadır.

“Demokratik devrimin kendi içinde değişik evrelerden geçeceğine ve giderek sosyalist devrime dönüşeceğine ilişkin tez, Lenin’in sosyalist devrim teorisinin parlak bir düşüncesidir ve bütün devrimlerin deneyimi ile doğrulanmıştır. (...)

“Kaldı ki, bir devrimin maksimalist amaçlarla değil de, hemen yerine getirilmesi, ivedilikle çözülmesi gereken görevle işe başlamasından daha doğru, mantıklı ne olabilir? İşte yoldaşlar, yeni program taslağıımızda *devrimin ilk aşaması ve onun başlangıç adımı olarak ulusal demokrasi* üstüne söylenecekler bu kadardır.”³¹ (abç)

Kutlu’nun bu söyledikleri dönlüp dönüp bir daha okunacak bir ibret belgesidir. Kim demiş Türkçe yoksul bir dildir diye? “*Ulusal demokrasi aşaması*” devrim midir, değil midir? Evet devrimdir, hayır değildir. İşte bu. Ama olmaz. Şu seçilen sözcüklere bakın: “devrimi başlatmak”, “faşist diktatörlüğü yıkmak ve *bu değişimi devrimin ilk aşamasına yönelmek*”, stratejik programdan ayrı bir “minimum program”, “devrimin ön adımı”, “devrimin ilk basamağı”, “devrimin ilk aşamasının başlangıç adımı olarak ulusal demokrasi”.

³¹ TKP 5. Kongre Belgeleri 1, s.65–68.

1. “DEVİRİMİN İLK AŞAMASININ BAŞLANGIÇ ADIMI OLARAK ULUSAL DEMOKRASİ”

Şu cümleyi bir daha değerlendirelim: “O nedenle şimdi, faşist diktatörlüğü yıkmak ve bu değişimi, devrimin ilk aşamasına yönelmek için, geçmişe göre daha geniş güçlerin bağlaşıklığına olanak veren bir minimum program gerekliliği ortaya çıkmıştır.”

Cümleden kolayca anlaşılıyor ki faşist diktayı yıkmak devrim değil, devrimin ilk aşamasına yönelebilecek bir *değişimdir*. *Minimum program* da bu değişim için gereklidir.

Menşevik programın ortaya çıkışının ikinci aşamasında özde hiçbir değişiklik yapılmamış olduğunu, aynı MK raporunun bir başka yerinde şu cümlelerde de görüyoruz:

“Belirttiğimiz gibi, TKP’nin dolaysız politik amacı, faşist diktatörlüğü yıkmak ve ulusal demokratik güçlerin hükümetini kurmaktır. Partimiz bu uğurda verilecek savaşların, elde edilecek başarıların, *bütünsel devrimci sürecin birinci aşaması olan anti-emperyalist, demokratik devrim aşaması için elverişli koşullar yaratacağı inancındadır.*”³² (abç)

BUDEP’i değerlendirdiğimiz önceki yazılarımızda, “ulusal demokrasi” aşamasında burjuvazinin de yer alacağını görmüştük. Bu noktada da, belki biraz daha açık konuşmak dışında bir değişiklik yoktur.

“Ulusal demokrasi, işçi sınıfının, köylülerin, esnaf ve zanaatçıların, yurtsever erlerin, astsubay ve subayların, aydınların ve gençliğin, küçük ve orta işletme sahiplerinin, Kürt halkının, diktatörlüğe karşı çıkan ve ortak bir program çevresinde birleşen tüm güçlerin işbirliği ile, işçi sınıfının öncülüğündeki yığınların bağımsız, aktif savaşımıyla kurulabilir.

“Ulusal demokrasi, tüm bu sınıf ve katmanların erkidir.”³³

“Köylü”, esnaf, zanaatçı, astsubay, yurtsever erler ile subayların hiç olmasa bir bölümü, aydınlar ve gençliğin önemli bölümü küçük burjuvazidir. Küçük işletme sahiplerinin bir bölümü, kullandığı işgücü ve makine oranına göre küçük burjuvazidir ama bir bölümü *küçük kapitalisttir*. Orta işletme sahipleri de geneliyle *orta kapitalisttir*. Küçük ve orta kapitalist, küçük burjuvazi sınıfından ayrı olarak, burjuvazinin tekel dışı burjuvazi dediğimiz katmanıdır.

Menşevik “kongre”ce kabul edilen programın istemleri, BUDEP’in istemleriyle *tamamen aynıdır*. Aşamanın içeriğini anlatan istemlerin aynılığı, konumlarında hiçbir değişiklik yapmadıklarının kanıtıdır. Yazımızda çok yer tutmaması için, programda çeşitli sayfalarda yayılmış istemleri MK raporundan veriyoruz.

“Genel politik af çıkarılması; kovuşturmaların durdurulması; politik göçmenlerin yurttaşlık haklarının geri verilmesi, özgürce ülkeye dönmelerine izin verilmesi; 1982 Anayasa’sının iptal edilmesi ve 1961 Anayasa’sının *demokratik ilkeleri temelinde* ulusal demokratik bir anayasa yapılması; bu anayasayla tüm erkin, demokratik koşullarda oluşacak parlamentoya verilmesi; politik özgürlüklerin ve sendikal özgürlüklerin, düşünce ve vicdan özgürlüğünün eksiksiz sağlanması; faşist akımların yasaklanması; Kürt halkı üzerindeki ulusal baskıların kalkmasının sağlanması; *devlet aygıtının ve özellikle ordunun faşistlerden, cun-*

³² TKP 5. Kongre Belgeleri 1, s.51.

³³ TKP Programı, s.32.

ta kalıntılarından ve emperyalizmin ajanlarından arındırılması, tüm devlet aygıtının demokratik temeller üzerinde yeniden örgütlenmesi; ordunun ulusal bağımsızlığı ve demokratik kazanımları korumakla görevlendirilmesi.

“Ekonomik bağımlılığa son vermeyi amaçlayacak, demokratik bir toprak ve tarım reformunu gerçekleştirecek, yerli ve yabancı tekellerin, büyük burjuvazinin ayrıcalıklarına son verecek, eylemlerini sınırlayacak, aracı–vurguncu burjuvazinin eylemlerine son verecek, devlet ekonomik sektörünün öncülüğünde, endüstrileşmeye yönelecek, halkın ekonomik, sosyal, kültürel yaşam düzeyini yükseltmeyi, ulusal gelirin emekçiler yararına daha adaletli dağılımını amaçlayacak bir ekonomik ve sosyal politikanın uygulanması; NATO’nun dayattığı aşırı askersel harcamaların azaltılması.”³⁴ (abç)

Görülüyor ki iki metnin de önlemleri aynıdır. Öyleyse, Kasım 1983’te Menşeviklerin program ve devrim konusunda yaptıkları değişiklik nedir ki, bu tarihten sonra ikinci bir dönemden söz ediyoruz?

Program ve devrim anlayışı konusunda *özde* hiçbir farklılaşma yoktur. Ancak *biçimsel yönde* iki değişiklik vardır: *Birincisi*, “Ulusal demokrasi programı”nı ayrı bir broşür olarak dağıtmak yerine parti programının *kendisi* yapmışlardır. TKP Programı adı altında çıkarttıkları metin basılı 46 sayfadır. Bunun 2 sayfası “*anti–emperyalist demokratik halk devrimi*”nin görevlerine, 2 sayfası da “*sosyalist amacımız*”a, 42 sayfası “*ulusal demokrasi*”ye ayrılmıştır!

Bu değişiklikle yine biçimsel olarak 1973 programına geri dönmüş oldular. 1973 programında da “demokratik dönüşümler” bölümü programın içinde idi. Ancak gözden kaçmaması gereken nokta, 1973 programında “demokratik dönüşümler” metnin küçük bir bölümüydü. 1983 programında, *programın kendisidir*.

1973 programı, 1983 programının tüm günahlarının kimi yerde kendini, kimi yerde tohumunu taşıyan eklektik bir programdı. Dolayısıyla içinde devrimci bir anlayış, devrimci istemler ve hedefler de vardı. Oportünizmle yoğrulu 10 yıl içinde program eklektizmden kurtuldu(!) ve devrim olmayan bir aşamanın programı durumunu aldı.

Kasım 1983’le gelen *ikinci* değişiklik kullanılan dildedir. 1973’ten 10 yıl sonra yaptıkları program ilkinden o denli sağdadır ki ve BUDEP broşürü o denli tepki çekmiştir ki, Kasım’dan bu yana anlaşılmasa bir dil jimnastiği, militanlık gösterisi ortalığı sarmıştır.

Bu noktanın bizler için önemi şuradadır. Her şeye karşın, kendi disiplinlerini kabul eden herkesi Menşevikleştirememişlerdir.

Lenin’i de yine çarpıtıyorlar. Bir devrim ilerleyerek bir üst devrime dönüşebilir ya da kendisi devrim olmayan bir adım ilerleyerek devrime dönüşebilir. Türkiye’de de her şey olabilir, her olasılık vardır. Ne var ki, o zaman devrim olmayan bir adım devrime dönüşmüş olur. Böyle bir şey oldu diye, ya da hatta bugünden olacağını öngörüyoruz diye, devrim olmayan bir gelişmenin başladığı anın kendisi devrim olmaz. Devrim olması için iktidarın sınıf karakterinin değişmesi gerekir. Bunun için de Türkiye’de işçinin ve küçük burjuvazinin ve Kürt hareketinin temsilcilerinin devleti ele geçirmesi gerekir. *Bundan önce devrim olmaz.*

İktidarı ele almayı, hükümeti kurmak olarak da anlamamalıyız. Öyle anlarsak bugün Fransa’da Komünist Partisi ve Sosyalist Partisi’nin iktidarı ile “iktidarın sınıf karakteri değiştiği” için devrim olmuştur demek zorunda kalırız.

³⁴ TKP 5. Kongre Belgeleri 1, s.52.

Özetle, BUDEP'in ve *Yol ve Amaç*'taki o saçma yazıların büyük bir tepki toplaması üstüne yapılanın olabildiğince üstünü örtmeye çalışıyorlar. Geri çekilebilecekleri yer de ancak dili olabildiğince lastiklendirmek ve BUDEP'i ayrı bir broşür olmaktan çıkarıp tek bir program içinde vermek. Yapabildikleri budur.

Burjuvazinin en iyi niyetli bir yorumla, ortak olacağı bir iktidardan konuşuyorlar. Burjuva güçlü, devrimciler daha güçsüz, şans yaver giderse devrimcilerin belki bir ucundan tatacağı bir iktidar aşamasından söz ediyorlar. Devrim olmadığı apaçık ortada. Tekellerle ulusal burjuvazi arasındaki çelişkiyi bile çözmeyecek, nereye kaldı devleti ortadan kaldıracak bir devrim. Aslında buna *ekstra–minimum* program demek gerekir.

2. TARTIŞMALARIN ALTINDAKİ KIZIL ŞERİT

Bu noktada altını çizmek istediğim bir temel mesele var. 1973'ten bu yana gelen tartışma nasıl bir tartışmadır? Bu tartışmanın altında bir kızıl şerit gibi hangi konu yatmaktadır? Onu ortaya koyarsak, her şey yerli yerine oturur.

Partimizin içindeki bu kavganın 1973'ten 1983'e 10 yıldır bir temel unsuru vardır: *Türkiye burjuvazisine karşı tutum*. Her konunun altında bu yatmaktadır.

Program tartışmasını da bu temel çerçeve içinde ele almak gerekir. Ulusal demokrasi devrim midir, evrim midir, ne için gereklidir, ne için işin özünü değiştiremezler, ya da faşizm var... Hepsi bu çerçeve içinde.

Faşizmin varlığı bazı iyi niyetli insanlara, “durum değişti” gibi şeyler düşündürebilir. Yok! Kavganın özüne iyi bakmak gerekir. Burjuvaziye karşı tutumları vazgeçemeyecekleri bir şeydir. Onların yapısıdır. Faşizm var diye bu görüşler gerekmiyor. Bu görüşler bunlara gerekiyor.

Rusya'da Bolşevik–Menşevik ayırımı belki bir başka konuyla çıkmış ama 15 yıl orada da Bolşevik–Menşevik ayırımını belirleyen asıl konu burjuvaziye karşı tutum olmuş. Şimdi, bizimkilere Menşevik demekte haksız mıyız?

Burjuvaziyle işbirliğinin bu denli açık önerilmesi, belki faşizm var olduğu için (erimekte olan faşizm, geç söylediler, neyse) çok çarpıcı gelmiyor. Ne var ki buna 10 yılın tartışması içinde bakmak gerekir. Dün yine aynı şeyi söylüyorlardı. 1973 programı, ileri demokratik devrimden ve demokratik dönüşümler aşamasından birlikte söz ediliyordu. Kavga derinleştikçe, resimler resmi teori çerçevesinde görüşlerini daha “bilimsel” savunmaya başladıkça mesele iyice açığa çıktı. Onun için, burjuvaziyle işbirliği tutkusu faşizmle bağlı bir şey değildir.

Kısa bir süre içinde Türkiye'de faşizmin erimesi olasılığı büyüktür. Bu gidişle ya yeni bir silkinmeye geçecek ya da gidecektir. Artık kaygan bir zemindedir, bu biçimde yaşayamaz. Gittiği zaman, bu mantığa göre stratejik devrim aşamasını öne getirmeleri gerekir. *Getiremezler!* İstediginize iddiaya girerim, getiremezler. Faşizm gitsin, yine bir başka “eylem programı” getireceklerdir. Onları belirleyen ideolojik anlayış budur. Bu anlayışı 11–12 yıl önce yeterince kavrayamamışız. Epeyi de eleştirmişiz ama aradan geçen yıllar ve olaylar işin derinliğini çok daha iyi önümüze koydu. Onların değişmeyecek yanındır bu.

Şimdi “12 Eylül rejimi var, mubahtır”, diyorlar. Ancak bunun altındaki niyeti iyi biliyoruz ve hiçbir teorik gerekçeyle böyle olması gerekmediğini de biliyoruz. Çarlık dönemi, Stolipin dönemi, Kara Yüzler terörü bizim cuntadan daha mı “iyi”ydi. 1906–7'de buna benzer bir tar-

tışma Rusya’da çıkıyor. Duma seçimlerinde Kadet’lerle işbirliği yapılınsın mı yapılmasın mı? Böyle bir iktidar var, gerici, bastırmış, kasıp kavuruyor. Kadet’lerle (CHP’yle yani) işbirliği yapılınsın mı, yapılmasın mı? Bu, bizim resmilerin koyduğu gibi herşeyi kapsayan bir iktidar aşamasının programı da değil. Bir somut meselede, seçimlerde somut ve geçici ve sınırlı işbirliği yapılınsın mı, yapılmasın mı tartışılıyor. Tüm Menşevikler ve Plehanof şunları söylüyor: “Aman güçleri bölmeyelim”, (kendi cümleleri ile söylüyorum) “ortak düşmana karşı”, “belki farklı amaçlarla ama bugün onlar da aynı şeyi istiyorlar”. Benzerlik ancak bu kadar olur! Bugün bizimkilerin söylediğiyle kelime kelime aynı, yalnız *ufak bir farkla*: Çarlığa karşı burjuva demokratik devrimiyle, anti–tekel ileri demokratik halk devrimi farkı, 78 yıl farkı! O zaman yapılan yanlış idiyse, bugün Türkiye üstüne bilinçli–kasıtlı pazarlıktır.

TKP içindeki kavgaların altında yatan kıvılcık şerit, burjuvaziye karşı tutumdur. Şu noktayı da önemle vurgulayalım ki, *İşçinin Sesi* anlayışının belirmesiyle sonuçlanan son 10 yıllık kavga bu kıvılcık şeridin başlangıcı değil, *en son örneğidir*. Bakın, son yıllarına oranla daha militan konumdayken İ. Bilen neler diyordu:

“Parti içinde ters, anti–Leninci, oportünist akımlarla savaş burjuvaziye karşı savaşlardan ayrılmamıştır.”³⁵

“III. Kongre’den sonra partinin yönetimi daha çok oportünistlerin, likidatörlerin eline düştükten sonra partinin içinde ters akımlarla savaş sürekli bir yol tuttu.”³⁶

“Partimiz, uzunca bir süreç, uyuşuk, beceriksiz kalmıştır. Yığınlardan, politik yaşamdan, savaştan kopuk kalmıştır. Bir bakıma erimiştir. Bu olguyu yalnız nesnel (objektif) koşullara: Burjuvazinin uyguluya geldiği yasaklara, sert baskılara, sıkıyönetimlere yükleyemeyiz. Burjuvazinin 55 yıl boyunca sürdürdüğü sert terör partinin gelişmesini engellemiştir. Ama bu nedenlerin hepsi değildir. Bunun, böylesi bir durumun nedenlerinden biri de partinin genel yönetiminin yeteneksizliğidir. Kimi yöneticilerinin, çoğu kez Leninci çizgiden kaymalarıdır.”³⁷

Partimizin 1973 yılında sıfırdan başladığını bilenler için, sözü edilen süreğen oportünistlerin, parti taban üyesi ya da “kimi yöneticiler” değil, parti yönetimlerinin çoğunluğu olduğu açıktır. *TKP’de baştan bu yana iki çizgi çarpıştı*: Devrimci Marksizm ve burjuva kuyrukçusu oportünizm. İşte, *İşçinin Sesi*, kökleri partimiz denli eski olan bu kavgada devrimci Marksist anlayışın dününün mirasçısı, bugünün sahibi, temsilcisidir.

* * *

Türkiye Komünist Partisi (*İşçinin Sesi*)’nin geniş bir tartışmayla yarattığı IV. Programın doğruluğunu, Menşevik tahlillerin ve programın sahteliğini ve ancak işçi sınıfını burjuvaziye yem yapmayla sonuçlanabileceğini önümüzdeki kısa dönem gösterecektir. Türkiye’nin siyasal yapısı oynak bir tabana oturduğu için öyle çok beklemek zorunda kalmayacağız. Çünkü:

“Siyasal çatışma belli ölçüde açık biçimlere ulaştıkça, olayların, her taktik adımı ne denli hızlı ve canlı biçimde sınavdan geçirdiği şaşırtıcıdır.”³⁸

³⁵ *Savaş Yolu*, 1974, s.10.

³⁶ *agy*, s.11.

³⁷ *1977 Konferansı MK Raporu*.

³⁸ V.I. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.11, s.332.

Böyle bir dönem yaklaşıyor. Tüm taktikler hızla sınavdan geçecek.

Son bir sözle bitirelim. Yenice yazısında şöyle diyor:

“Eylem programı adı üstünde eylem kılavuzudur. Günlük eylemimize, çalışmalarımıza yol gösterecektir. Yaşama geçirilmek içindir.”³⁹

Ya komünist partisinin o bildiğimiz programları ne içindir?

³⁹ Yenice, *Yol ve Amaç*, s.35.